

# ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1950

Vyhlásené: 23.11.1950

Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

**Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.**

**141.**

## **Občiansky zákonník**

zo dňa 25. októbra 1950.

Národné zhromaždenie Československej republiky sa usnieslo na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ.

ÚVODNÉ USTANOVENIA.

§ 1.

Základom občianskych práv je Ústavou zaručený spoločenský poriadok ľudovodemokratickej republiky a jej socialistická výstavba.

§ 2.

Občianske práva sú chránené zákonom.

§ 3.

Nikto nesmie zneužívať občianske práva na škodu celku.

DRUHÁ ČASŤ.

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA.

PRVÁ HLAVA.

OSOBY.

Fyzické osoby.

Spôsobilosť na práva a povinnosti.

§ 4.

Spôsobilosť človeka mať v medziach právneho poriadku práva a povinnosti vzniká narodením a zaniká smrťou.

§ 5

(1) Dieťa, ktoré je počaté, posudzuje sa, pokiaľ ide o jeho práva, ako by sa už bolo narodilo, ak sa potom narodí živé.

(2) Ak sú pochybnosti, či sa dieťa narodilo živé alebo mŕtve, predpokladá sa, že sa narodilo živé.

§ 6

Ak sú pochybnosti, kto z niekoľkých ľudí zomrel skôr, predpokladá sa, že všetci zomreli súčasne.

Vyhlásenie za mŕtveho.

## § 7

(1) Súd môže na návrh prokurátora alebo každého, kto má na tom právny záujem, nezvestného vyhlásiť za mŕtveho, ak uplynulo päť rokov od konca roku, v ktorom podľa poslednej zprávy ešte žil, alebo ak je nezvestným v súvislosti so zvlášť nebezpečnou udalosťou, ak od nej uplynul aspoň rok.

(2) Ak vyhlási súd niekoho za mŕtveho, určí deň, ktorý sa považuje za deň smrti. Ak je nemožné určiť deň, v ktorý nezvestný pravdepodobne zomrel alebo ktorý pravdepodobne neprežil, určí súd za deň smrti posledný deň uvedenej päťročnej alebo ročnej doby.

## § 8

(1) Ak bude za mŕtveho vyhlásený manžel, zaniká jeho manželstvo dňom, keď rozhodnutie o vyhlásení za mŕtveho nadobudlo právoplatnosť. Pri počítaní času, ktorý je rozhodujúci pre zistenie otcovstva, predpokladá sa však, že manželstvo zaniklo dňom, ktorý bol v rozhodnutí o vyhlásení za mŕtveho určený ako deň smrti.

(2) Ak bude vyhlásenie za mŕtveho zrušené, zaniknuté manželstvo sa neobnoví, ak manžel osoby vyhlásenej za mŕtvu medzitým uzavrel nové manželstvo.

Spôsobilosť na právne úkony.

## § 9

Spôsobilosť vlastnými úkonmi nadobúdať práva a zaväzovať sa (svojprávnosť) vzniká v plnom rozsahu dosiahnutím plnoletosti.

## § 10

(1) Plnoletosť sa dosahuje dovŕšením osemnásteho roku.

(2) Maloletý sa stane plnoletým aj uzavretím manželstva; plnoletosť nestratí ani zánikom manželstva, ani tým, že sa manželstvo vyhlási za neplatné.

## § 11

Kto je mladší než šesťročný, je na právne úkony celkom nespôsobilý; za neho koná jeho zákonný zástupca.

## § 12

(1) Kto dovŕšil šiesty rok, je sám spôsobilý len na právne úkony, ktoré sú výlučne na jeho prospech, a na uzavieranie smlúv, pri ktorých sa plní hneď pri ich uzavretí a ktoré sú primerané jeho veku.

(2) Kto dovŕšil pätnásť rok, je sám spôsobilý aj uzavierať pracovné zmluvy a nakladať s odmenou za vlastnú prácu.

## § 13

(1) Kto je celkom pozbavený svojprávnosti alebo pre duševnú poruchu nie je vôbec schopný obstarávať si svoje veci sám, je na právne úkony celkom nespôsobilý; za neho koná jeho zákonný zástupca.

(2) Kto je pozbavený svojprávnosti len čiastočne alebo pre duševnú poruchu nie je schopný obstarávať si sám náležite svoje veci, čo do spôsobilosti na právne úkony je rovný tomu, kto dovŕšil pätnásť rok.

## § 14

Pokiaľ ide o právne úkony, na ktoré sú osoby uvedené v predchádzajúcich ustanoveniach samy spôsobilé, konajú za maloletých mladších než pätnásťročných ich zákonní zástupcovia; maloletí,

ktorí dovŕšili pätnásť rok, ako aj tí, ktorí sú pozbavení svojprávnosti len čiastočne, konajú s privolením svojich zákonných zástupcov.

Pozbavenie svojprávnosti.

#### § 15

Súd môže celkom pozbaviť svojprávnosti toho, kto je starší než šesťročný a nie je pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, vôbec schopný sám si obstarávať svoje veci.

#### § 16

Súd môže čiastočne zbaviť svojprávnosti toho, kto je plnoletý a pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre navyknuté nadmierne používanie alkoholických alebo omamných prostriedkov alebo jedov nie je sám schopný obstarávať si svoje veci náležite.

#### § 17

Príbuzenstvo, švagrovstvo a osoby blízke.

(1) Stupne príbuzenstva medzi dvoma ľuďmi sa určujú podľa počtu zrodení, ktorými v priamom pokolení jeden pochádza od druhého a v pobočnom pokolení obaja od svojho najbližšieho spoločného predka. V akom pokolení a v ktorom stupni je niekto v príbuzenstve s manželom jedným, v takom pokolení a v tom stupni je sošvagrený s manželom druhým.

(2) Osobami niekomu blízkymi sú jeho manžel, osoby, ktoré sú s ním alebo s jeho manželom príbuzné buď v pokolení priamom alebo v pokolení pobočnom včítane až do bratranca (sesternice), a iné osoby, ktoré s ním žijú v spoločnej domácnosti ako členovia rodiny; príbuzenskému pomeru sa rovná pomer založený osvojením.

Právnické osoby.

#### § 18

(1) Spôsobilosť na práva a povinnosti môžu mať aj osoby rozdielne od osôb fyzických - osoby právnické.

(2) Pre vznik právnickej osoby, ktorá nebude zriadená priamo zákonom, je potrebné, aby bola zriadená orgánom na to príslušným alebo s jeho privolením.

#### § 19

(1) Právnické osoby majú svoj vlastný názov.

(2) Ich právne pomery sú upravené právnymi predpismi alebo stanovami, ktoré tiež určujú, kto koná v mene právnickej osoby.

#### § 20

Pokiaľ má právnická osoba členov, nezodpovedajú členovia za jej záväzky, okrem ak osobitné predpisy ustanovujú inak.

#### § 21

Socialistickým právnickým osobám, najmä dobrovoľným organizáciám, vytváraným ľuďmi a národným alebo komunálnym podnikom patrí osobitná ochrana.

#### § 22

Ochrana mena.

Ak je niekto ukrátený vo svojich právach tým, že niekto iný neprávom užíva jeho meno, priezvisko, názov alebo krycie meno, môže sa domáhať, aby bolo od toho upustené.

## DRUHÁ HLAVA. VECI A PRÁVA.

Veci.

### § 23

Veci v právnom smysle sú ovládateľné hmotné predmety a prírodné sily, ktoré slúžia ľudskej potrebe.

### § 24

Súčasťou veci je všetko, čo k nej podľa jej povahy patrí a nemôže byť oddelené tak, aby sa tým vec alebo jej oddeliteľná časť nepoškodila alebo podstatne neznehodnotila.

### § 25

Súčasťou pozemku je všetko, čo na ňom vzíde. Stavby nie sú súčasťou pozemku.

### § 26

Pozemky a stavby, s výnimkou dočasných stavieb, sú veci nehnuteľné.

### § 27

Príslušenstvo sú vedľajšie veci, ktoré patria vlastníkovi hlavnej veci a sú ním určené na to, aby sa s touto vecou trvalo užívaly.

Práva.

### § 28

(1) Predmetom právneho pomeru môže byť aj právo, pokiaľ to povaha ich oboch pripúšťa; v týchto prípadoch platia primerane ustanovenia o právnych pomeroch, predmetom ktorých sú veci.

(2) Práva k nehnuteľnostiam sa spravujú ustanoveniami o veciach nehnuteľných.

### § 29

Ak má právo k nehnuteľnej veci, zriadené právnym úkonom, byť vecným právom, je potrebné, ak to neplynie už z povahy práva, aby z listiny o jeho zriadení bolo zjavné, že má mať právne následky aj voči tretím osobám; v pochybnostiach sa predpokladá, že pôsobí len medzi stranami.

## TRETIA HLAVA. PRÁVNE ÚKONY.

Prejav vôle a jeho výklad.

### § 30

Právnym úkonom je najmä aj prejav vôle založiť, zmeniť alebo zrušiť právo alebo povinnosť.

### § 31

(1) Prejav vôle treba vykladať tak, ako to so zreteľom na okolnosti, za ktorých bol urobený, zodpovedá pravidlám socialistického spolužitia.

(2) Ak ide o právny úkon, ktorý má význam pre plnenie jednotného hospodárskeho plánu, prejav vôle treba vyložiť v súlade s úlohami uloženými plánom.

Neplatnosť.

### § 32

Prejav, ktorý urobila osoba nespôsobilá na právny úkon, alebo ktorý nie je srozumiteľný alebo vážny, je neplatný.

## § 33

(1) Prejav vôle, ku ktorému bol niekto druhou stranou pohnutý lešťou alebo bezprávnou vyhrážkou vzbudzujúcou dôvodný strach, je neplatný. To isté platí, ak niektorú zo strán takto pohol k prejavu vôle niekto iný a druhá strana o tom vedela.

(2) Vyhrážka, hoci odôvodnená, je bezprávna, ak sa ňou vynucovalo niečo, čo sa ňou dosiahnuť nesmelo.

## § 34

Ak sa má právnym úkonom urobeným naoko zastrieť iný úkon, treba ho posudzovať podľa podstaty zastretého úkonu.

## § 35

(1) Omyl robí právny úkon neplatným, ak sa týka jeho podstaty. Ak sa týka omyl len vedľajšej okolnosti, právny úkon je platný, okrem ak je táto okolnosť podľa prejavenej vôle okolnosťou rozhodujúcou.

(2) Omyl v osobe je podstatný, pokiaľ by sa bez neho právny úkon nebol uskutočnil.

## § 36

(1) Neplatný je právny úkon, ktorý sa prieči zákonu alebo všeobecnému záujmu.

(2) Ak je právny úkon neplatný, pretože sa prieči zákonu alebo dôležitému všeobecnému záujmu, môže súd na návrh prokurátora vysloviť, že to, čo sa plnilo strane, ktorá vedela o neplatnosti, prepadá v prospech štátu.

## § 37

Neplatný je aj právny úkon urobený v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok.

## § 38

Ak zákon neustanovuje ináč, na platnosť právneho úkonu nie je potrebné, aby bol urobený v osobitnej forme, a vôľu možno prejavíť nielen výslovne, ale aj inak, ak vzhľadom na okolnosti o prejavenej vôli niet pochybnosti.

## § 39

Formu úradnej zápisnice vyžadujú písomné právne úkony, pri ktorých osobne konajú slepí alebo hluchí, ktorí nemôžu čítať, alebo nemí, ktorí nemôžu písať.

## § 40

(1) Písomná forma je potrebná pri právnych úkonoch o právach k nehnuteľnostiam, okrem ak ide o nájom rodinného domčeka alebo inej podobnej stavby alebo len časti budovy. To isté platí pri majetkových právnych úkonoch medzi manželmi, pokiaľ nejde len o obvyklé darovania primerané ich zárobkovým a majetkovým pomerom. Písomná forma je ďalej potrebná pri právnych úkonoch, pre ktoré zákon osobitne predpisuje písomnú formu.

(2) Z listiny o právnom úkone, ktorým sa zriaďuje vecné právo k nehnuteľnosti, má byť aj zrejmé, kedy právo vznikne; obdobne platí pre listiny o zmene, prevode alebo zániku takého práva.

## § 41

(1) Právny úkon, pre ktorý zákon alebo dohoda strán vyžadujú písomnú formu, pôsobí od podpisu strán; podpisy nemusia byť na tej istej listine. Podpis toho, kto nevie alebo nemôže písať, nahradí potvrdenie dvoch svedkov o jeho súhlase na listine samej.

(2) Napodobnenie podpisu mechanickými prostriedkami postačuje len tam, kde je to obvyklé.

## § 42

Ak sa strany dohodnú na určitej forme právneho úkonu, predpokladá sa, že nechcú byť viazané pred splnením tejto formy.

## § 43

Právny úkon, predmetom ktorého je plnenie nemožné, je neplatný.

## § 44

Ak dôvod neplatnosti postihuje len časť právneho úkonu, nie je tým dotknutá platnosť zvyšujúcej časti, okrem ak z povahy alebo z obsahu právneho úkonu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, je zrejmé, že sa jedna časť nemá oddeľovať od druhej.

## § 45

Kto zaviniť neplatnosť právneho úkonu, je povinný nahradiť škodu, ktorú niekto utrpel, pretože dôveroval v platnosť právneho úkonu.

Odporovateľnosť.

## § 46

Veriteľ sa môže domáhať, aby súd vyhlásil, že dlžníkov právne úkony, pokiaľ ukracujú uspokojenie veriteľovej vymáhateľnej pohľadávky, nemajú voči nemu právne následky. Právo odporovať má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného úkonu už vymáhateľný, alebo ak už bol uspokojený.

## § 47

Odporovať možno:

1. právnym úkonom, ktoré dlžník urobil v posledných piatich rokoch v úmysle ukrátiť svojich veriteľov, ak bol tento úmysel druhej strane známy;

2. právnym úkonom, ktorými boli veritelia dlžníka ukrátení a ku ktorým došlo v posledných dvoch rokoch medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi (§ 17 ods. 2), alebo ktoré dlžník vykonal v uvedenom čase v prospech týchto osôb, okrem ak druhá strana vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľov nepoznala.

## § 48

Odporovať možno kúpny a zámenným smluvám, ktoré dlžník dojednal v posledných dvoch rokoch, pokiaľ druhá strana vedela, že úkon je mrhaním majetku, ktorým sú veritelia dlžníka ukracovaní.

## § 49

Odporovať možno do dvoch rokov:

1. bezodplatným právnym úkonom dlžníka, pokiaľ nejde o splnenie zákonnej povinnosti alebo o obvyklé príležitostné dary alebo venovania v primeranej výške, ktoré boli urobené na účely všeobecne prospešné alebo ktorými bolo vyhovené mravnému záväzku alebo zreteľom slušnosti;

2. nadobudnutiam veci dlžníka úradným výrokom (§ 114) alebo na verejnej dražbe vykonanej aj mimo úradu, ak bola odplata daná z dlžníkovho majetku. Ak tieto veci nadobudli osoby dlžníkovi blízke (§ 17 ods. 2), predpokladá sa, že odplata bola daná z dlžníkovho majetku.

## § 50

Odpor sa uplatňuje proti tomu, kto mal z odporovateľného právneho úkonu dlžníka prospech.

## § 51

Ak si veriteľ vyhradí pred tým, než sa jeho pohľadávka stane vymáhateľnou, uplatniť odpor tým, že urobí oznámenie prostredníctvom súdu alebo notára tomu, proti komu sa má odpor uplatniť, nebeží potom lehota na odpor ďalej, dokiaľ sa veriteľova pohľadávka nestane vymáhateľnou.

## § 52

Právny úkon, ktorému veriteľ pre ukrátenie svojej vymáhateľnej pohľadávky s úspechom odporoval, nemá voči veriteľovi právne následky potiaľ, že veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku. Ak to nie je dobre možné, treba dať náhradu.

Podmienky.

## § 53

(1) Vznik, zmenu alebo zrušenie práva alebo povinnosti možno v právnom úkone urobiť závislými od splnenia podmienky.

(2) Podmienka je odkladacia, ak od jej splnenia závisí, či nastanú právne následky úkonu. Podmienka je rozvázovacia, ak od jej splnenia závisí, či následky už nastalé zaniknú.

## § 54

(1) Ak splnenie podmienky zámerne zmarí strana, ktorej je jej nesplnenie na prospech, platí podmienka za splnenú.

(2) Ak splnenie podmienky zámerne spôsobí strana, ktorej je na prospech jej splnenie, hoci na jej splnenie nemala pôsobiť, platí podmienka za nesplnenú.

## § 55

Nepripustná podmienka a nemožná podmienka odkladacia robia právny úkon neplatným. Na nemožnú podmienku rozvázovaciú sa nehľadí.

## ŠTVRTÁ HLAVA.

## ZASTÚPENIE A PLNOMOCENSTVO.

Zastúpenie.

## § 56

Oprávnenie niekoho zastupovať zakladá sa na zákone, na úradnom výroku alebo na zmocnení.

## § 57

Ak koná zástupca v mene zastúpeného v medziach oprávnenia, vzniknú tým práva alebo povinnosti priamo zastúpenému. Osobitné pokyny dané zástupcovi nemajú vplyv na práva a povinnosti iných osôb, ak im neboli známe.

## § 58

Ak zástupca prekročí medze oprávnenia, zastúpený je viazaný, len pokiaľ také prekročenie schváli. To isté platí, ak niekto koná v mene iného, hoci vôbec nie je oprávnený ho zastupovať.

## § 59

Zástupca má konať spravidla osobne; ale ak je oprávnený, aby si sám ustanovil zástupcu, postihujú zastúpeného právne následky úkonu takého ďalšieho zástupcu rovnako, ako keby konal jeho priamy zástupca.

Opatrovanstvo.

## § 60

Opatrovníka ustanoví súd tomu, kto ho potrebuje, aby jeho věci mohli byť spravované alebo aby jeho práva mohli byť hájené.

## § 61

(1) Opatrovníka treba ustanoviť osobám pozbaveným svojprávnosti (§§ 15, 16).

(2) Osobám neprítomným, osobám, ktoré sú zúčastnené na určitom právnom pomere, ale nie sú známe, deťom, ktoré sú počaté, ale ešte nie sú zrodené, ako aj osobám, o ktorých je začaté konanie o pozbavenie svojprávnosti alebo ktoré boli so súhlasom súdu prijaté do psychiatrickej liečebne, treba ustanoviť opatrovníka, ak je to potrebné na ochranu ich práv.

## § 62

Ak ide o právny úkon medzi osobami, ktoré majú toho istého opatrovníka, alebo medzi opatrovníkom alebo jeho príbuznými v priamom pokolení alebo jeho súrodencami alebo manželom so strany jednej a jeho chránencom so strany druhej, treba ustanoviť chránenej osobe osobitného opatrovníka, okrem ak ide o právny úkon, ktorý je výlučne na prospech chránenca. To isté platí, ak ide medzi uvedenými osobami o konanie pred súdom alebo pred úradom.

## § 63

Osobám, ktorým telesná vada pôsobí ťažkosti pri spravovaní ich vecí alebo hájení ich práv, treba ustanoviť opatrovníka, ak o to požiadajú. Medze oprávnenia opatrovníka určí súd podľa žiadosti o jeho ustanovenie.

## § 64

(1) Opatrovníctvo, ktoré podľa povahy vecí neprestane samo sebou, zruší súd, len čo prestanú príčiny, pre ktoré bol opatrovník ustanovený.

(2) Opatrovník ustanovený osobe postihnutej telesnou vadou bude odvolaný, len čo o to táto osoba požiada.

## § 65

Ináč sa na opatrovanstvo primerane použijú ustanovenia o poručenstve, obsiahnuté v zákone o rodinnom práve; tento zákon ustanovuje aj to, kedy opatrovník zastúpi dieťa v rodičovskej moci a kedy zastúpi poručenca.

Plnomocenstvo.

## § 66

(1) Plnomocenstvo možno udeliť písomne alebo iným spôsobom, ktorým možno prejať vôľu.

(2) Osobitné plnomocenstvo pre jednotlivý právny úkon alebo pre druh právnych úkonov je potrebné, len ak je tak výslovne ustanovené.

## § 67

Ak je plnomocenstvo udelené spoločne niekoľkým zmocnencom ak nie je v ňom jednému alebo niekoľkým z nich dané oprávnenie konať samostatne, je potrebné, ak má konanie viazať zmocniteľa, aby všetci zmocnenci konali spoločne.

## § 68

Aj keď zmocniteľ udelí plnomocenstvo niekomu, kto nie je spôsobilý zaväzovať sa samostatne, konanie v medziach plnomocenstva zaväzuje ako zmocniteľa, tak aj osobu tretiu.

## § 69

Plnomocenstvo zanikne, ak ho zmocniteľ odvolá alebo ak ho zmocnenec vypovie alebo ak zomrie niektorý z nich, a ak je zmocniteľom alebo zmocnencom právnická osoba, zánikom právnickej osoby.

## § 70

Ak zanikne plnomocenstvo výpoveďou zmocnenca alebo smrťou (zánikom) zmocniteľa, zmocnenec je povinný vykonať všetko, čo nemožno odložiť, pokiaľ zmocniteľ alebo jeho dedičia nezariadia niečo iné.

## § 71

Pokiaľ je zmocnenec povinný i po zániku plnomocenstva vykonať nejaké právne úkony pre zastúpeného, tieto majú rovnaké právne následky, ako keby plnomocenstvo ešte trvalo.

## § 72

Ak tretie osoby nevedeli, že plnomocenstvo zaniklo, právne úkony voči nim podujaté sú záväzné.

Plnomocenstvá pri prevádzaní podniku:

1. prokúra.

## § 73

(1) Udelenie prokúry zmocňuje na všetky úkony, ktoré prichádzajú pri prevádzke akejkoľvek podnikovej činnosti, i keď ináč je na ne potrebné osobitné plnomocenstvo.

(2) V prokúre nie je zahrnuté oprávnenie scudzovať a zafažovať nehnuteľnosti, ani oprávnenie ustanovovať a odvolávať prokuristu.

## § 74

(1) Prokúru môžu udeliť len podniky zapísané v podnikovom registri.

(2) Prokúru možno udeliť len písomne; výslovne sa musí uviesť, že ide o prokúru.

## § 75

Obmedzenie prokúry nemá právne následky proti tretím osobám.

## § 76

(1) Ak má byť prokúra udelená len pre niektorý z niekoľkých závodov toho istého podniku, treba v udelení prokúry tento závod výslovne označiť.

(2) Niekoľkým osobám možno prokúru udeliť buď tak, že sú na zastupovanie a podpisovanie oprávnené každá samostatne, alebo tak, že je pritom potrebná súčinnosť všetkých prokuristov alebo niekoľkých z nich.

## § 77

Prokurista podpisuje tým spôsobom, že k názvu podniku pripojí dodatok vyznačujúci prokúru a svoj podpis.

## § 78

Prokúru nemožno preniesť na niekoho iného.

## § 79

Prokúru možno kedykoľvek odvolať; odvolanie sa musí stať písomne.

## § 80

## 2. Podnikové plnomocenstvo.

(1) Kto bol poverený vedením podniku (závodu), je zmocnený robiť všetko, čo si prevádzanie podniku toho druhu vyžaduje a čo je s tým zpravidla spojené.

(2) Kto bol poverený vykonávať pri prevádzke podniku určité úlohy, je zmocnený na všetky úkony, ku ktorým pritom obvykle dochádza.

## § 81

## Zákaz súťaže.

Ani prokurista ani iný podnikový zmocnenec nesmie bez súhlasu podniku robiť na svoj alebo cudzí účet úkony, spadajúce do odboru podniku. Ak sa tak stane, môže sa podnik domáhať náhrady škody tým spôsobenej, a ak ide o úkon urobený na účet zmocnenca, môže sa domáhať, aby úkon bol vyhlásený za úkon urobený na účet podniku, a ak ide o úkon na cudzí účet, aby mu bol postúpený nárok na odmenu alebo aby mu už daná odmena bola vydaná.

## PIATA HLAVA.

## POČÍTANIE ČASU.

## § 82

(1) Lehota určená podľa dní začína bežať dňom, ktorý nasleduje po udalosti, ktorá je rozhodujúca pre jej začiatok.

(2) Koniec lehoty určenej podľa týždňov, mesiacov alebo rokov pripadá na deň, ktorý sa pomenovaním alebo číslom shoduje s dňom, na ktorý pripadá udalosť, od ktorej sa lehota začína; ak niet takého dňa v poslednom mesiaci, pripadá koniec lehoty na posledný deň mesiaca.

## § 83

(1) Polovicou mesiaca sa rozumie pätnásť dní a stredom mesiaca jeho pätnásty deň.

(2) Ak je lehota určená na jeden alebo niekoľko mesiacov a pol mesiaca, počíta sa pätnásť dní naposledy.

## § 84

Ak bola lehota predĺžená, v pochybnostiach sa predpokladá, že nová lehota začína bežať dňom, ktorý nasleduje po uplynutí poslednej lehoty.

## § 85

(1) Právo, nadobudnutie ktorého je viazané na určitý deň, nadobúda sa už začiatkom tohto dňa. Právne následky meškania alebo zameškania nastanú až uplynutím posledného dňa lehoty. Ak je však na prejav alebo na plnenie určený alebo obvyklý len určitý denný čas, možno taký prejav urobiť alebo poskytnúť plnenie včas len v onom dennom čase.

(2) Ak pripadne posledný deň lehoty určenej na prejav alebo na plnenie na deň pracovného pokoja, posledným dňom lehoty je najbližší nasledujúci pracovný deň.

## ŠIESTA HLAVA.

## PREMLČANIE.

## § 86

(1) Právo sa premlčí, ak sa nevykoná v čase vymeranom zákonom.

(2) Premlčané právo nemožno uplatniť, ak sa druhá strana premlčania dovoľáva.

## § 87

Nepremlčujú sa ani osobné práva z rodinných pomerov, ani nescudziteľné práva socialistických právnických osôb.

## § 88

Vlastnícke právo sa nepremlčí, dokiaľ ho niekto iný nenadobudne vydržaním.

## § 89

Premlčacia doba sa začína, len čo sa právo mohlo vykonať prvý raz.

## § 90

Ak zákon neustanovuje ináč, premlčacia doba trvá tri roky.

## § 91

(1) Práva zapísané v pozemkovej knihe, nároky priznané rozhodnutím súdu, úradu alebo orgánu verejnej správy, ktoré nadobudlo platnosť, a pohľadávky uznané dlžníkom sa premlčujú v desiatich rokoch.

(2) Právo zodpovedajúce vecnému bremenu sa však premlčí vždy v troch rokoch. Aj pohľadávky opakujúcich sa plnení premlčujú sa vždy v troch rokoch.

## § 92

Nároky proti prokuristovi alebo inému podnikovému zmocnencovi z úkonu proti zákazu súťaže (§ 81) premlčujú sa v šiestich mesiacoch po tom, keď sa podnik o úkone dozvie, najneskoršie však v troch rokoch po tom, keď došlo k onomu úkonu.

## § 93

Nároky podľa ustanovení o nekalej súťaži (§ 352) sa premlčujú v šiestich mesiacoch po tom, keď sa oprávnený dozvie o úkone súťažiteľa alebo o škode a o povinnej osobe, najneskoršie však v troch rokoch po tom, keď došlo k onomu úkonu.

## § 94

Zmenou v osobách, ktorých sa týka premlčanie, nie je dotknutý beh premlčacej doby.

## § 95

Proti osobám, ktoré potrebujú zákonného zástupcu, premlčanie sa nezačína, dokiaľ sa im taký zástupca neustanoví. Premlčanie už začaté prebieha ďalej, neskončí sa však, dokiaľ neuplynie rok po tom, keď sa im ustanoví zákonný zástupca, alebo keď inak prekážka prestane. Ak ide o premlčaciu dobu kratšiu než rok, platí táto kratšia doba namiesto uvedenej doby ročnej.

## § 96

Medzi manželmi, ako aj medzi deťmi a inými chránencami na strane jednej a ich zákonnými zástupcami na strane druhej premlčanie sa ani nezačína ani ďalej neprebieha.

## § 97

Ak sa niekto domáha nároku v premlčacej dobe a v súdnom konaní náležite pokračuje, premlčanie sa neskončí, dokiaľ konanie trvá. Obdobne platí, ak ide o iné úkony, ktoré vedú k uspokojeniu nároku alebo k jeho určeniu úradnou mocou.

## § 98

Ak bude nárok priznaný rozhodnutím súdu, úradu alebo orgánu verejnej správy, ktoré nadobudlo právoplatnosť, alebo ak uzná zaviazaný svoj záväzok pred uplynutím premlčacej doby, začína sa potom premlčacia doba nová (§ 91).

## § 99

Premlčania sa nemožno vopred vzdať, ani nemožno dojednať dlhšiu premlčaciu dobu, než aká je vymeraná zákonom.

## TRETIA ČASŤ.

## VECNÉ PRÁVO.

## SIEDMA HLAVA.

## VLASTNÍCKE PRÁVO.

## Druhy vlastníctva.

## Socialistické vlastníctvo.

## § 100

Spoločenské, socialistické vlastníctvo je nedotknuteľný zdroj bohatstva a sily republiky a blahobytu pracujúceho ľudu.

## § 101

Socialistické vlastníctvo má buď formu štátneho vlastníctva alebo formu vlastníctva družstevného.

## § 102

Národný majetok je výhradne v štátnom socialistickom vlastníctve.

## § 103

(1) Aby národný majetok slúžil čo najúčelnejšie svojmu spoločenskému poslaniu, najmä plneniu jednotného hospodárskeho plánu, sveruje štát jeho časti národným a komunálnym podnikom alebo iným socialistickým právnickým osobám.

(2) V záujme rozvoja národného hospodárstva a všeobecného blahobytu možno časti národného majetku tiež odovzdať socialistickým právnickým osobám, najmä ľudovým družstvám, do trvalého užívania.

## § 104

S vecami, ktoré sú v socialistickom vlastníctve, možno nakladať, najmä možno také veci scudzovať len v rámci obvyklého hospodárenia, inak len vtedy, ak sú pre to dané podmienky určené v osobitných predpisoch.

## § 105

## Osobné vlastníctvo.

V osobnom vlastníctve sú najmä predmety domácej a osobnej spotreby, rodinné domčeky a úspory nadobudnuté prácou (osobný majetok). Osobný majetok je nedotknuteľný.

## § 106

## Súkromné vlastníctvo.

Súkromné vlastníctvo sa spravuje ustanoveniami danými pre vlastnícke právo, pokiaľ z nich nevyplýva, že platia len o vlastníctve socialistickom alebo osobnom.

## Obsah vlastníckeho práva.

## § 107

Vlastník smie s vecou v medziach právneho poriadku nakladať, požadovať ju od každého, kto ju má neprávom vo svojej moci, a neoprávnenému zásahu sa vzoprieť.

## § 108

Vlastník je povinný strpieť, aby sa v stave núdze za náhradu použila jeho vec v miere nevyhnutnej. To isté platí, ak to vyžaduje dôležitý všeobecný záujem, ktorý inak nemožno uspokojiť; ale ak by šlo o také obmedzenie vlastníka, ktoré takto nemožno dobre žiadať, povinný je ho znášať len po skončení konania, ktoré je ináč potrebné na to, aby vo všeobecnom záujme boli práva niekoho obmedzené alebo aby aj vlastníctvo veci bolo odňaté.

## § 109

Vlastník veci sa musí zdržať všetkého, čím by svojich susedov obťažoval nad mieru primeranú pomerom alebo čím by vážne ohrozoval výkon ich práv. Preto nesmie najmä pozbaviť susednú stavbu alebo pôdu náležitej opory bez toho, že by vykonal iné dostatočné upevnenie, alebo nešetrne alebo v nevhodnom ročnom čase vytrhať zo svojej pôdy korene cudzieho stromu alebo okliesniť vetvy presahujúce na jeho pozemok.

## § 110

Vlastníctvo k pôde.

Vlastnícke pomery k pôde, založené na zásade „pôda patrí tým, ktorí na nej pracujú“, spravujú sa občianskym zákonníkom, pokiaľ osobitné predpisy neustanovujú inak.

Nadobudnutie vlastníctva:

1. smluvou;

## § 111

(1) Vlastníctvo k veciam jednotlivé určeným prevádza sa už samou smluvou, ak nie je dohovorené inak alebo ak nevyplýva nič iné z osobitných predpisov.

(2) Ak ide o veci určené podľa druhu, je na prevod vlastníctva potrebné ich odovzdanie.

## § 112

Prevod vlastníctva k nehnuteľným veciam, zapísaným v pozemkovej alebo železničnej knihe, zapíše sa do týchto kníh.

## § 113

(1) O prevode vlastníctva k nehnuteľným veciam nezapísaným v pozemkovej alebo železničnej knihe uloží sa na súde listina. Listina musí obsahovať označenie nehnuteľnosti, prevodcu a nadobúdateľa, právny dôvod prevodu a miesto a čas smluvy.

(2) Listinu o prevode vlastníctva možno na súde uložiť tiež, ak ide o dočasnú stavbu.

2. zo zákona alebo úradným výrokom;

## § 114

V prípadoch, v ktorých tak zákon ustanovuje, prechádza vlastníctvo priamo zo zákona alebo výrokom súdu, úradu alebo orgánu verejnej správy. Ak ide o vec nehnuteľnú, zapíše sa tiež prechod vlastníctva v pozemkovej alebo železničnej knihe alebo sa na súde uloží listina.

3. vydržaním;

## § 115

Vydržaním možno nadobudnúť vlastnícke právo, ak nejde o nescudziteľné veci, ktoré sú v socialistickom vlastníctve.

## § 116

(1) Vlastnícke právo k hnutelnej veci nadobudne, kto ju drží oprávnene (§ 145) a nepretržite tri roky; ak ide o nehnuteľnú vec, je potrebná vydržacia doba desaťročná.

(2) Kto nadobudne oprávnenú držbu od oprávneného držiteľa, môže si započítať vydržaciú dobu predchodcu.

## § 117

O behu vydržacej doby platia primerane tie isté zásady, aké platia o behu premlčacej doby.

## § 118

Ustanovenia o vydržaní vlastníckeho práva platia obdobne o vydržaní iných vecných práv.

4. inými nadobúdacími spôsobmi:

## § 119

a) vecí, ktoré nepatria nikomu;

Veci, ktoré nepatria inému, sú vo vlastníctve štátu, ak nemajú cenu len nepatrnú. K veciam nepatrnej ceny, ktoré nepatria nikomu, môže nadobudnúť vlastnícke právo každý tým, že si ich privlastní.

b) stratených alebo skrytých vecí;

## § 120

Ak niekto nájde vec, má ju vydať po srážke alebo po zaplatení nákladov a nálezného jej vlastníkovi alebo tomu, kto ju stratil, okrem ak vie, že ten na vec nemá právo. Ak tak neurobí a ak ide o nález, ktorý nemá iba nepatrnú cenu, je nálezca povinný nález bez odkladu ohlásiť na miestnom národnom výbore.

## § 121

(1) Ak sa prihlási vlastník veci alebo ten, kto ju stratil, do roka od vyhlásenia nálezu, vydá sa mu vec i s úžitkami alebo peňažná suma za ňu utržená po srážke alebo po zaplatení nákladov a nálezného.

(2) Ak sa o vec do roka nikto neprihlási, nadobudne vlastníctvo k veci nie iba nepatrnej ceny štát, k veci nepatrnej ceny nálezca. Ak sa takto stane vlastníkom štát, prislúcha nárok na zaplatenie nákladov a nálezného proti štátu.

## § 122

Nálezne robí desať percent ceny nálezu. Súd však môže nálezné primerane snížiť, prihliadajúc na pomery nálezcu a vlastníka alebo toho, kto vec stratil, alebo ak by bolo plné nálezné neprimeraným ziskom.

## § 123

Ak tomu nebráni osobitný predpis, platia ustanovenia o náleze stratenej veci aj pre nález vecí zakopaných, zamurovaných alebo inak skrytých, o ktorých nie je známe, či sú.

## § 124

c) prírastkom;

Čo sa na pozemku urodí, pribudne tomu, či je pozemok; mláďatá a iné úžitky pochádzajúce od zvierat pribudnú tomu, či je zviera.

d) spracovaním.

## § 125

Ak cudziu vec dobromyseľne spracuje socialistická právnická osoba, je výrobok v socialistickom vlastníctve, inak sa vec, ak možno tak urobiť, uvedie do predošlého stavu.

## § 126

(1) Ak uvedenie veci do predošlého stavu nie je dobre možné, najmä ak tomu bráni povaha výrobku alebo všeobecný záujem, stane sa vlastníkom výrobku ten, podiel ktorého ocenený v peniazoch je najväčší. Pri určení ceny podielu sa vezme do úvahy aj hodnota vytvorená prácou.

(2) Ak sú podiely rovnaké alebo ak bráni osobitné ustanovenie alebo všeobecný záujem tomu, aby sa vlastníkom stal ten, koho podiel je najväčší, určí vlastníka súd; pritom dá zpravidla prednosť tomu, kto ku vzniku výrobku prispel prácou.

## § 127

Ak niekto spracuje cudziu vec vedome, môže súd po uvážení všetkých okolností prípadu a so zreteľom na všeobecný záujem rozhodnúť inak; najmä môže uložiť, aby sa vrátilo každému, čo je jeho, i keď tým bude výrobok porušený, alebo pririeknuť ho tomu, koho podiel je menší.

## § 128

Kto sa stane vlastníkom výrobku, je povinný ostatným poskytnúť náhradu. Nároky na náhradu škody nie sú tým dotknuté.

## § 129

Ustanovenia o nadobudnutí vlastníctva k výrobkom z cudzej veci platia obdobne, ak sa veci rôznych vlastníkov smiešajú alebo inak slúčia alebo ak sa použije cudzia hmota len na opravu veci.

Právne následky nadobudnutia vlastníctva.

## § 130

Kto nadobudne vlastníctvo k veci, nadobudne aj jej príslušenstvo, ako aj práva s jej vlastníctvom spojené, pokiaľ nie sú obmedzené na predchodcu.

## § 131

Kto nadobudne vlastníctvo k veci, prevezme spolu aj bremená na nej viaznúce. Ale ak ide o prechod vlastníctva zo zákona alebo úradným výrokom (§ 114), platí to isté, len pokiaľ zákon neustanovuje inak.

## § 132

Strata vlastníctva.

(1) Vlastníctvo sa stráca najmä tým, že ho nadobudne niekto iný alebo že sa ho vlastník vzdá.

(2) Vzdať sa nemožno vlastníctva k veciam, ktoré podľa predpisov o tom vydaných nemožno voľne scudiť.

Spoluvlastníctvo.

## § 133

(1) Ak vec patrí niekoľkým osobám spoločne, sú jej spoluvlastníkmi. V pochybnostiach sa predpokladá, že podiely spoluvlastníkov sú rovnaké.

(2) Spoluvlastník smie so svojím podielom nakladať, ak tým neruší práva ostatných spoluvlastníkov, samostatne a rovnako ako vlastník so svojou vecou. Môže sa kedykoľvek presvedčiť, ako sa hospodári, a môže v obvyklých obdobiach alebo z dôležitých dôvodov kedykoľvek žiadať vyúčtovanie.

## § 134

Pokiaľ ide o práva a povinnosti týkajúce sa veci ako celku, sú spoluvlastníci oprávnení a zaviazaní voči iným osobám rukou spoločnou a nerozdielnou. Vo vzájomnom pomere spoluvlastníkov je rozhodujúci pomer ich podielov.

## § 135

(1) O hospodárení so spoločnou vecou rozhoduje väčšina spoluvlastníckych hlasov, počítaná podľa veľkosti podielov. Ak pri rovnosti hlasov hlasuje pre jeden z dvoch názorov socialistický spoluvlastník, platí tento názor za prijatý; inak pri rovnosti hlasov, alebo ak sa nedosiahne väčšina, rozhodne súd.

(2) Ak ide o dôležitú zmenu spoločnej veci, môžu prehlasovaní spoluvlastníci buď požadovať od väčšiny, aby im dala zábezpeku (§§ 295, 296) proti budúcej škode, alebo žiadať, aby o zmene rozhodol súd. Od socialistického spoluvlastníka zábezpeku žiadať nemožno.

## § 136

Povinnosť zotrvať v spoluvlastníckom pomere alebo vyžiadať si súhlas na scudzenie podielu možno dojednať len na čas. Táto povinnosť neprechádza na iné osoby, ani nemá voči nim právne následky. Zrušenia tejto povinnosti možno sa domáhať, ak sa zmenia pomery natoľko, že od toho, kto žiada o zrušenie, nemožno spravodlivo požadovať, aby zotrval v spoluvlastníckom pomere.

## § 137

Ak sa scudzuje podiel, majú spoluvlastníci predkupné právo (§§ 375 a nasl.), okrem ak ide o scudzenie osobe blízkej (§ 17 ods. 2). Ak sa nedohodnú spoluvlastníci o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel rovnakým dielom.

## § 138

Spoluvlastník môže žiadať zrušenie spoluvlastníctva a rozdelenia spoločnej veci. Ak sa o spôsobe rozdelenia nedohodnú všetci spoluvlastníci, rozhodne súd.

## § 139

(1) Pri delení veci treba dbať na všeobecný záujem a na to, aby riešenie bolo hospodársky účelné a pre spoluvlastníkov pokiaľ možno najmenej obťažné. Rozdelenie spoločnej veci nemôže byť na ujmu osobám, ktorým prislúchajú práva na nej viaznúce.

(2) Ak delí veci súd, rozhodne aj o bremenách, ktoré na nej viaznu, a o právach, ktoré sú spojené s vlastníctvom k delenej nehnuteľnosti; môže tiež zriadiť vecné bremeno k niektorému dielu nehnuteľnej veci pre vlastníka iného dielu.

## § 140

Ak nemožno spoločnú vec vôbec rozdeliť, ak by bol jej rozdelením ohrozený všeobecný záujem alebo ak by vznikla jej rozdelením ostatným spoluvlastníkom ujma nepomerná k záujmu žiadateľa, môže súd za náhradu prikázať podiel žiadateľa ostatným spoluvlastníkom, a to predovšetkým spoluvlastníkom socialistickým. Môže tiež vec predať na verejnej dražbe a rozvrhnúť výťažok.

## § 141

O medziach, plotoch, múroch a podobných rozhradách sa predpokladá, že sú susedom spoločné rovnakým dielom, ak nie je zo zreteľných znakov alebo iných pomôcok alebo so zreteľom na miestne zvyklosti možné usúdiť inak. Strom, ktorého kmeň vyrastá na hraniciach pozemkov rôznych vlastníkov, je im spoločný rovnakým dielom.

## § 142

Ustanovenia o spoluvlastníctve platia primerane aj o spoločenstve iných vecných práv.

Držba.

Pojem a obsah.

§ 143

Držiteľom je, kto s vecou nakladá ako so svojou alebo kto vykonáva právo pre seba.

§ 144

Držať možno veci, ako i práva, ktoré pripúšťajú trvalý alebo opätovný výkon.

Oprávnená držba.

§ 145

(1) Ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný v tom, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným.

(2) V pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená.

§ 146

Oprávnený držiteľ veci má, pokiaľ zákon neustanovuje ináč, rovnaké práva ako vlastník, aj keď nie je jej vlastníkom. To platí obdobne o oprávnenom držiteľovi práva.

§ 147

Všetky v čase oprávnenej držby vyťažené úžitky veci a plody od nej oddelené sú vlastníctvom držiteľa.

§ 148

(1) Oprávnenému držiteľovi nahradí vlastník náklad účelne urobený na vec, a to podľa jeho ceny v čase, keď mu vec vráti, najviac však náklad skutočný. Obyčajné udržiavacie náklady nenahradzuje.

(2) Z nákladu urobeného zo záľuby alebo pre okrasu nahradzuje vlastník oprávnenému držiteľovi len toľko, o koľko vec získala na cene; držiteľ však má na vôli, aby si oddelil a vzal to, čo takto zadovážil, pokiaľ je to možné bez zhoršenia podstaty veci a pokiaľ sa tým pomerom neprimerane nesťažuje jej užívanie.

§ 149

Neoprávnená držba.

(1) Neoprávnený držiteľ je povinný s vecou vydať i všetok úžitok a nahradiť škodu, ktorá vznikla z jeho držby.

(2) Z nákladu urobeného neoprávneným držiteľom sa nahradí len toľko, koľko bolo potrebné pre trvajúce zachovanie veci; držiteľ však má na vôli, aby si oddelil a vzal, čo zadovážil nákladom nad to urobeným, pokiaľ je to možné bez zhoršenia podstaty veci a pokiaľ sa tým pomerom neprimerane nesťažuje jej užívanie.

Ochrana držby a vlastníctva.

§ 150

Držiteľ sa smie, ak je jeho držba svojmocne rušená, rušeniu vzoprieť primeranou svojpomocou.

§ 151

(1) Kto bol svojmocne vo svojej držbe rušený alebo držby pozbavený, môže do tridsiatich dní po tom, keď sa dozvie o rušení a o rušiteľovi, žiadať na miestnom národnom výbore, aby rušenie zakázal, a ak to zodpovedá povahe veci, aby nariadil všetko uviesť do pôvodného stavu.

(2) O právnych pomeroch medzi stranami a o povinnosti nahradiť škodu rozhoduje súd.

## § 152

(1) Vlastník môže každého, kto jeho vec neprávom zadržiava, žalovať, aby ju vydal, ako i žalobou sa domáhať ochrany proti každému, kto neprávom zasahuje do jeho vlastníckeho práva alebo ho ruší inak než tým, že mu vec zadržiava.

(2) Obdobnú ochranu požíva aj oprávnený držiteľ veci a aj ten, kto je vôbec oprávnený vec mať u seba.

## § 153

V pochybnostiach sa predpokladá, že vec, ktorá nie je osobným majetkom, je v socialistickom vlastníctve, a ak je pochybné, či je jej vlastníkom štát alebo ľudové družstvo, predpokladá sa, že vlastníkom je štát.

## § 154

(1) O vydanie veci nemožno žalovať oprávneného držiteľa (§ 145), ktorý vec nadobudol úradným výkonom (§ 114) alebo na verejnej dražbe aj mimo úradu vykonanej, a ak ide o hnutelnú vec ani vtedy, ak ju nadobudol za odplatu buď od niekoho, kto je oprávnený s takými vecami obchodovať, alebo od toho, komu ju žalobca sám sveril. V týchto prípadoch nadobúda oprávnený držiteľ vlastnícke právo.

(2) Tieto ustanovenia však neplatia, ak o vydanie veci žaluje socialistická právnická osoba a ak je na vrátenie veci všeobecný záujem.

## ÔSMA HLAVA.

## VLASTNÍCTVO K STAVBE A PRÁVO STAVBY.

## § 155

Vlastníkom stavby môže byť osoba rozdielna od vlastníka pozemku.

## § 156

Ak nie je ustanovené nič iné, majú vlastníci stavby a vlastníci pozemku navzájom oprávnenie vykonávať vlastnícke práva v miere primeranej pomerom; ak sa nedohodnú, upraví oprávnenie súd.

## § 157

Ak nie je nič iné dojednané, má vlastníci stavby predkupné právo (§§ 375 a nasl.) na stavebný pozemok a vlastníci tohto pozemku predkupné právo na stavbu.

## § 158

Socialistická právnická osoba môže si zriadiť a mať vlastnú stavbu na pozemku, ktorý jej bol odovzdaný do trvalého užívania (§ 103 ods. 2).

## § 159

V ostatných prípadoch možno na cudzom pozemku zriadiť trvalú stavbu len na základe práva stavby.

## § 160

Právo zriadiť si trvalú stavbu na cudzom pozemku (právo stavby) vzniká zo zákona alebo úradným výkonom (§ 114) alebo smluvou. Na zriadenie práva stavby smluvou je potrebné privolenie okresného národného výboru.

## § 161

Právo stavby nemôžu v poradí predchádzať záložné práva a iné bremená, ktoré väžia v peňažných plneniach alebo sa pokiaľ účelu práva stavby. Ak sa účastníci nedohodnú na tom, aby

také bremená nepredchádzaly právo stavby, urobí potrebné opatrenia okresný národný výbor; ak to žiada všeobecný záujem, môže vysloviť aj ich zánik.

#### § 162

Podmienky pre privolenie na zriadenie práva stavby smluvou a pre jeho odvolanie, ako aj druh opatrení o bremenách viaznúcich na pozemku, ustanoví osobitný predpis; ten upraví aj podrobnosti.

#### § 163

Právo stavby možno zriadiť za odplatu alebo bezodplatne. Ak odplata pozostáva z opakujúcich sa dávok, nemožno jej výmeru a sročnosť urobiť závislými od budúcich neistých udalostí.

#### § 164

Právo stavby možno scudzíť len s privolením okresného národného výboru; podrobnosti upraví osobitný predpis.

#### § 165

Právo stavby sa zapíše v pozemkovej alebo železničnej knihe, a to aj vtedy, ak je právo stavby zriadené priamo zákonom alebo úradným výrokom (§ 114).

### DEVIATA HLAVA.

### VECNÉ BREMENÁ.

#### Všeobecné ustanovenia.

#### § 166

Vecné bremená obmedzujú vlastníka veci v prospech niekoho iného, a to tak, že vlastník je povinný buď niečo trpieť alebo sa niečoho zdržať alebo niečo robiť.

#### § 167

Práva zodpovedajúce vecným bremenám sú buď spojené s vlastníctvom k určitej nehnuteľnosti alebo patria určitej osobe.

#### § 168

(1) O tom, ako sa nadobúdajú práva zodpovedajúce vecným bremenám, platia primerane ustanovenia o nadobúdaní vlastníctva (§§ 111 a nasl.).

(2) Tieto práva pôsobia proti socialistickým právnickým osobám, len čo sú zapísané v pozemkovej knihe alebo len čo je o ich zriadení uložená na súde listina. Ak je však smluvnou stranou socialistická právnická osoba alebo ak je vecné bremeno zriadené priamo zákonom alebo úradným výrokom, pôsobí už samo zriadenie takých práv aj proti iným socialistickým právnickým osobám.

#### § 169

Ak je právo zodpovedajúce vecnému bremenu spojené s vlastníctvom k nehnuteľnosti, nemožno ho vykonávať v prospech inej nehnuteľnosti, a ak patrí určitej osobe, nemožno ho previesť na inú osobu; ak vecné bremeno väzí v povinnosti opätovne plniť, možno previesť na inú osobu nárok na dávky už sročné.

#### § 170

Kto je oprávnený užívať cudziu vec je povinný aj znášať náklad na jej zachovanie a opravu. Ale ak vec užíva aj jej vlastník, je povinný na náklad pomerne prispievať; ak nechce prispievať, musí užívanie zanechať.

## § 171

Ak je obsah alebo rozsah vecného bremena pochybný, rozhoduje miestna zvyklosť, a ak jej niet, predpokladá sa, že obťažný je zaviazaný skôr na menej než na viac.

Právo požívania a právo užívania pre vlastnú potrebu.

Požívanie.

## § 172

Poživateľ má právo na výnos cudzej veci, je však povinný pri jej užívaní uchovávať jej podstatu.

## § 173

Poživateľ prejíma všetky povinnosti vyplývajúce z bremien, ktoré na veci viaznu v čase, keď sa požívanie zriaďuje.

## § 174

Poživateľ je povinný udržiavať vec v tom stave, v akom ju prevzal, a znášať náklady na obvyklé poistenie proti škodám. Ak sa predsa zmenší riadnym užívaním veci jej cena bez požívateľovej viny, nie je za to poživateľ zodpovedný.

Užívanie pre vlastnú potrebu.

## § 175

(1) Kto je oprávnený cudziu vec užívať pre vlastnú potrebu, nesmie meniť jej podstatu. V medziach vlastnej potreby má právo i na výnos veci.

(2) Potreba sa určuje podľa času, keď sa užívanie zriadilo.

## § 176

Vlastníkovi veci patria všetky úžitky, ktoré môže brať bez toho, že by užívateľa v jeho práve ukracoval. Vlastník znáša všetky bremená viaznúce na veci a je povinný vec na svoj náklad udržiavať v dobrom stave. Pokiaľ náklady presahujú úžitok, ktorý vlastníčkovi zvyšuje, je užívateľ povinný tieto presahujúce náklady znášať; ak ich nechce znášať, musí užívanie zanechať.

## § 177

Ak je zriadené právo užívať byt, v pochybnosti sa predpokladá, že ide o právo užívať byt pre vlastnú potrebu užívateľa a príslušníkov jeho domácnosti.

Spoločné ustanovenia.

## § 178

Právo požívania a právo užívania pre vlastnú potrebu môžu byť zriadené len v prospech určitej osoby.

## § 179

(1) Ak z užívania veci hrozí nebezpečenstvo jej zničenia alebo zhoršenia jej podstaty, vlastník môže od požívateľa alebo užívateľa žiadať, aby mu dali primeranú zábezpeku (§§ 295, 296). Ak sa mu zábezpeka nedá, vlastník môže sa domáhať, aby právo užívať vec bolo za primeranú náhradu zrušené.

(2) Od socialistickej právnickej osoby zábezpeku takto žiadať nemožno.

## § 180

(1) Keď sa požívanie skončí, plody ešte neoddelené patria vlastníčkovi, pokiaľ to neodporuje jednotnému hospodárskemu plánu. Vlastník je však povinný poživateľovi nahradiť, čo na ne

vynaložil podľa ustanovení o oprávnenom držiteľovi (§ 148). Právo požívateľa na iné úžitky sa spravuje tým, ako dlho požívanie trvalo.

(2) To isté platí, keď sa skončí užívanie pre vlastnú potrebu.

Výmenok.

#### § 181

Pri odstúpení pôdohospodárskej nehnuteľnosti môže byť zriadený výmenok v prospech doterajšieho vlastníka. V prospech niekoho iného možno výmenok zriadiť, len pokiaľ je so svojou výživou odkázaný na doterajšieho vlastníka a najdlhšie na čas tejto jeho potreby.

#### § 182

(1) Ak nie je inak ustanovené alebo dojednané, výmenok sa spravuje ustanoveniami o právach, z ktorých sa skladá.

(2) I keď to nebolo dojednané, je osoba zaviazaná plniť výmenok povinná prispieť výmenkárovi pomocnými úkonmi, ktoré nevyhnutne potrebuje, najmä v chorobe alebo pri úraze.

#### § 183

Ak plnenie výmenku znemožňuje alebo značne sťažuje splnenie úloh vyplývajúcich z jednotného hospodárskeho plánu, môže rozsah a spôsob plnenia výmenku upraviť súd.

#### § 184

Ak sa pomery zmenia tak, že nemožno spravodlivo trvať na vecnom plnení, môže ho súd na čas zmenených pomerov nahradiť celkom alebo čiastočne peňažným dôchodkom.

#### § 185

Ak je výmenkár zaopatrený vo verejnom ústave a ak nejde o ústavné zaopatrenie podľa predpisov o národnom poistení, osoba zaviazaná plniť výmenok je povinná platiť ústavu peňažné sumy zodpovedajúce výmenkovým dávkam, a to až do výšky zaopatrovacích nákladov. Zvyšok patrí výmenkárovi.

Zánik vecných bremien.

#### § 186

(1) Vecné bremeno zaniká, ak nastanú také zmeny, že vec nemôže už slúžiť potrebám oprávnenej osoby alebo prospešnejšiemu užívaniu jej nehnuteľnosti. Prechodná nemožnosť vykonávať právo nespôsobí zánik vecného bremena.

(2) Ak sa vecné bremeno zmenou pomerov ocitne vo veľkom nepomere k výhode oprávnenej osoby alebo jej nehnuteľnosti, možno sa domáhať, aby bolo za primeranú náhradu obmedzené, a ak to nie je dobre možné, aby bolo zrušené.

#### § 187

Ak právo zodpovedajúce vecnému bremenu patrí určitej fyzickej osobe, vecné bremeno zanikne najneskoršie jej smrťou, a ak patrí právnickej osobe, najneskoršie jej zánikom.

### DESIATA HLAVA

### ZÁLOŽNÉ PRÁVO A ZÁDRŽNÉ PRÁVO.

Záložné právo.

#### § 188

Účel a rozsah záložného práva.

Záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a v rozsahu určenom ustanoveniami o exekúcii aj na zabezpečenie príslušenstva pohľadávky; vzťahuje sa nielen na založenú vec (záloh), ale aj na jej prírastok a príslušenstvo, avšak z plodov len na tie, ktoré nie sú oddelené.

Vznik záložného práva.

#### § 189

(1) Na vznik záložného práva je potrebné, ak nejde o prípady, keď jeho vznik je podľa zákona spojený s inými skutočnosťami, aby vec bola založená písomnou smluvou.

(2) Ak ide o založenie pre zabezpečenie peňažnej pohľadávky, pohľadávka musí byť v smluve určená číselne.

#### § 190

(1) Ak ide o založenie vecí zapísaných v pozemkovej alebo železničnej knihe, zapíše sa záložné právo v týchto knihách. Ak ide o založenie nehnuteľných vecí nezapísaných v týchto knihách, záložná smluva sa uloží na súde; smluva musí obsahovať označenie zálohu a pohľadávky.

(2) Založenie nehnuteľnej veci pôsobí proti socialistickým právnickým osobám, len čo je záložné právo zapísané v pozemkovej knihe alebo len čo je o jeho zriadení uložená na súde listina. Ale ak je smluvnou stranou socialistická právnická osoba, pôsobí už samo založenie oproti iným socialistickým právnickým osobám.

#### § 191

(1) Na založenie hnutelných vecí je potrebné, aby sa vec odovzdala záložnému veriteľovi alebo aby sa označila tak, že jej založenie môže byť každému zjavné. Miesto toho môžu záložca a záložný veriteľ dať vec pod spoločný záver alebo inej osobe, aby ju pre nich uschovala.

(2) Na založenie veci, ktorú nemožno užívať bez listiny, v ktorej je uvedené, čím sa vec rozoznáva od iných, postačí, ak sa jej založenie vyznačí v tejto listine.

#### § 192

Na založenie pohľadávky je potrebné, aby o ňom bol upovedomený dlžník tejto pohľadávky (poddĺžník). Ak je veriteľstvo spojené s vlastníctvom cenného papiera, spravuje sa založenie ustanoveniami o založení hnutelných vecí.

#### § 193

Ak založí niekto cudziu hnutelnú vec bez súhlasu vlastníka, vznikne záložné právo, len ak sú dané podmienky, za ktorých sa nadobúda vlastníctvo od nevlastníka (§ 154).

Práva a povinnosti zo záložného práva:

1. pred sročnosťou pohľadávky;

#### § 194

Záložný veriteľ je povinný sverený mu záloh starostlivo opatrovať a má nárok na náhradu nákladov, ktoré urobil, aby tejto svojej povinnosti dostál.

#### § 195

Záložca je povinný zdržať sa všetkého, čím sa záloh zhoršuje na ujmu záložného veriteľa.

#### § 196

Ak záloh stratí na cene tak, že sa zabezpečenie pohľadávky stane nedostatočným, veriteľ môže od dlžníka žiadať, aby svoj dlh primerane splatil. Dlžník sa tomu môže vyhnúť, keď zabezpečenie primerane doplní.

2. pri sročnosti pohľadávky.

#### § 197

(1) Len čo je zabezpečená pohľadávka sročná a nie je uspokojená, môže sa záložný veriteľ domáhať uspokojenia zo zálohu.

(2) Dokiaľ má veriteľ hnuteľný záloh v rukách, môže sa z neho domáhať uspokojenia, i keď je zabezpečená pohľadávka premlčaná; záloh možno však vyplatiť splnením pohľadávky alebo cenou zálohu, ak je nižšia ako pohľadávka.

#### § 198

Veriteľ, ktorý je zapísaný v podnikovom registri, môže, ak mu niekto hnuteľnú vec založil na zabezpečenie pohľadávky z ich vzájomného hospodárskeho styku, požiadať súd o predaj zálohu bez toho, že by dlžníka žaloval.

#### § 199

(1) Veriteľ zapísaný v podnikovom registri môže, ak ide o záložné právo a pohľadávku uvedené v predchádzajúcom ustanovení a ak bolo písomne dojednané, že sa možno uspokojiť zo zálohu bez súdneho konania, sám dať záloh predaj na verejnej dražbe. Ak má záloh úradne určenú cenu, môže ju za túto cenu predaj aj inak.

(2) O výkone predaja je veriteľ povinný dlžníka bez odkladu upovedomiť.

#### § 200

Ak pohľadávka zanikne alebo ak jej zabezpečenie záložným právom prestane, veriteľ je povinný vrátiť záloh alebo vydať listinu, na základe ktorej možno zapísať v pozemkovej alebo železničnej knihe zánik záložného práva alebo, ak ide o nehnuteľnosti v týchto knihách nezapísané, vyznačiť, že záložné právo zaniklo. Ak nie je záložné právo zapísané v knihe alebo ak nie je uložená na súde záložná smluva, veriteľ je povinný vydať záložnú smluvu.

#### § 201

Neplatné dohovory.

Neplatné sú dohovory, ktorými sa záložcovi ukladá viac povinností, než zákon dovoľuje. Najmä nemožno dojednať, že dlžník nesmie záloh nikdy vyplatiť alebo že nesmie nehnuteľnú vec založiť niekomu inému, že záloh prepadne veriteľovi, len čo sa pohľadávka stane sročnou a nebude uspokojená, že veriteľ môže záloh speňažiť ľubovoľným spôsobom alebo že si ho môže ponechať za ľubovoľnú alebo vopred určenú cenu. Neplatný je aj dohovor, že veriteľovi patrí výnos zo zálohu; možno však dojednať, že veriteľ môže užívať hnuteľný záloh za primeranú odplatu.

#### § 202

Simultánne záložné právo.

Na zabezpečenie tej istej pohľadávky možno založiť nedielyne i niekoľko vecí. Veriteľ je potom oprávnený domáhať sa uspokojenia celej pohľadávky alebo jej časti z ktoréhokolvek zálohu.

Nadzáložné právo.

#### § 203

(1) Pohľadávku zabezpečenú záložným právom k nehnuteľnosti môže veriteľ i bez súhlasu vlastníka nehnuteľnosti založiť svojmu veriteľovi. Tým vznikne nadzáložné právo k nehnuteľnosti.

(2) Aj záložné právo k pohľadávke sa zapíše do pozemkovej alebo železničnej knihy alebo sa uloží na súde listina o jej založení.

## § 204

O tom, kedy založenie pohľadávky zabezpečenej záložným právom k nehnuteľnosti pôsobí proti socialistickým právnickým osobám, platí obdobne ustanovenie o tom, kedy proti nim pôsobí založenie nehnuteľnej veci (§ 190 ods. 2).

Zádržné právo.

## § 205

Kto je inak povinný vydať vec, môže ju zadržať, aby zabezpečil svoju sročnú pohľadávku za náklad na vec alebo na náhradu škody spôsobenej mu vecou.

## § 206

Zádržné právo však nemožno vykonať, ak je tu povinnosť vrátiť vec svojmocne alebo ľstive odňatú, vypožičanú, vzatú do úschovy alebo najatú.

## § 207

Kto vec zadržuje, má, pokiaľ ide o opatrovanie veci a náhradu nákladov urobených na vec, rovnaké postavenie ako záložný veriteľ (§ 194).

## § 208

Ak sa dá zábezpeka (§§ 295, 296) zádržné právo zanikne.

Zádržné právo veriteľa zapísaného v podnikovom registri.

## § 209

(1) Veriteľ, ktorý je zapísaný v podnikovom registri, môže na zabezpečenie sročných pohľadávok z hospodárskeho styku zadržať peniaze, cenné papiere a iné hnutelné veci svojho dlžníka, ktoré má z jeho vôle u seba. Nemá však zádržné právo k veciam, čo do ktorých mu dlžník alebo iný pred ich odovzdaním alebo pri ňom uložil, aby s nimi naložil spôsobom, ktorý sa s výkonom zádržného práva neznáša.

(2) Ale ak sa povedie proti dlžníkovi bezvýsledná exekúcia alebo ak sa inak úradne zistí jeho neschopnosť platiť a ak tieto skutočnosti nastanú alebo ak sa o nich veriteľ dozvie až po odovzdaní vecí, má veriteľ zádržné právo, a to i ne zabezpečenie pohľadávky dosiaľ nesročnej, a neprekáža, ani ak bolo veriteľovi uložené, ako má s vecami naložiť.

## § 210

O výkone zádržného práva podľa predchádzajúceho ustanovenia je veriteľ povinný dlžníka bez odkladu upovedomiť a má právo na uspokojenie z výťažku súdneho predaja zadržanej veci pred každým iným veriteľom.

## ŠTVRTÁ ČASŤ.

## ZÁVÄZKOVÉ PRÁVO.

## JEDENÁSTA HLAVA

## VZNIK A OBSAH ZÁVÄZKOV.

Vznik záväzkov.

## § 211

Dôvody záväzkov.

Záväzky vznikajú z vykonávania jednotného hospodárskeho plánu, z právnych úkonov, najmä zo smlúv, ďalej zo spôsobenia škody, z bezdôvodného obohatenia a z iných v zákone uvedených skutočností.

## § 212

Závazky z vykonávania jednotného hospodárskeho plánu.

(1) Vykonávanie jednotného hospodárskeho plánu sa zabezpečuje smluvami osobitne prispôsobenými potrebám hospodárskeho plánovania (hospodárskymi smluvami). Podľa potrieb hospodárskeho plánovania môžu orgány na to príslušné uložiť určitý záväzok.

(2) Právne pomery takto vzniknuté spravujú sa týmto zákonom, pokiaľ nie je ustanovené inak.

Závazky zo smlúv.

## § 213

Smluva je uzavretá, len čo sa strany shodly na tom, čo má byť obsahom smluvy.

## § 214

(1) Ponuku na uzavretie smluvy treba prijať v lehote určenej ponúkajúcim. Ak lehota nie je určená, treba ponuku urobiť medzi prítomnými alebo medzi osobami inak priamo konajúcimi prijať bez zbytočného odkladu; inú ponuku treba prijať najneskoršie do času, do ktorého ponúkajúci môže očakávať odpoveď, počítajúc s tým, že ponuka došla včas a že aj odpoveď bola vypravená včas a riadne.

(2) Smluva je uzavretá aj vtedy, ak dôjde prejav o prijatí ponuky po lehote určenej ponúkajúcim, ak ponúkajúci musel poznať, že prijatie ponuky bolo vypravené včas, a predsa bez zbytočného odkladu neprejaví, že prijatie ponuky odmieta ako oneskorené.

## § 215

Na prijatie ponuky s odchýlkami alebo výhradami sa pozerá ako na odmietanie a na ponuku novú.

## § 216

Ponuka zanikne odvolaním, len keď odvolanie dôjde najneskôr s ponukou. Ak zomrie niektorá zo strán alebo stratí svojprávnosť, ponuka nezanikne, ak nie je opak zrejmý z ponuky samej alebo z povahy a účelu smluvy.

## § 217

V prípadoch, keď nie je obvyklé výslovné prijatie ponuky, stačí na uzavretie smluvy, ak sa strana, ktorej je ponuka určená, podľa nej zachová v lehote na to určenej alebo okolnostiam primeranej.

Obsah záväzkov.

## § 218

Z platného záväzku je dlžník povinný niečo dať, robiť, opomenúť alebo znášať a veriteľ je oprávnený to od neho požadovať.

## § 219

Platnosti záväzkov neprekáža, že nie je vyjadrený dôvod, z ktorého je dlžník povinný plniť. Veriteľ je však povinný preukázať dôvod záväzku, okrem ak ide o cenné papiere, pre ktoré je zákonom ustanovené, že veriteľ túto povinnosť nemá.

## § 220

Ak si majú zo smluvy plniť obidve strany navzájom, môže sa domáhať splnenia záväzku len ten, kto sám splnil skôr záväzok svoj alebo je pripravený ho splniť. Aj ten, kto je povinný plniť vopred, môže svoje plnenie odoprieť až do toho času, keď bude poskytnuté alebo zabezpečené plnenie vzájomné, ak je plnenie druhej strany ohrozené okolnosťami, ktoré sa vyskytli u druhej strany a ktoré mu neboli známe, keď zmluvu dojednal.

## § 221

(1) Ak možno záväzok plniť niekoľkými spôsobmi, má právo voľby dlžník, ak nebolo inak dojednané. Od vykonanej voľby nemožno však odstúpiť.

(2) Ak bola náhodilou skazou niektorej veci voľba zmarená, môže strana, ktorá mala právo voľby, od smluvy odstúpiť.

## § 222

Ak je dlžník povinný plniť isté množstvo vecí určených podľa druhu, je povinný plniť veci prostrednej akosti.

## § 223

(1) Každá zo strán si môže vymieniť odstúpenie od smluvy a dojednať pre ten prípad peňažnú sumu ako odstupné. Kto smluvu splní aspoň zčasti alebo prijme hoci len čiastočné plnenie, nemôže už od smluvy odstúpiť, ani keď zaplatí odstupné.

(2) Neprimerane vysoké odstupné môže súd snížiť, prizeraúc na význam riadneho splnenia smluvy; práva domáhať sa sníženia nemožno sa vopred vzdať.

## § 224

Na to, čo je dané pri uzavretí smluvy niektorou stranou vopred, hľadí sa ako na splátku.

Zodpovednosť za vady.

## § 225

Kto prenechá inému vec za odplatu, zodpovedá za to, že vec v čase plnenia má vlastnosti výslovne vymienené a aké obyčajne máva, že ju možno upotrebiť podľa povahy a účelu smluvy alebo podľa toho, čo strany dojednaly, a že je bez právnych závad.

## § 226

(1) Ak ide o vady zjavné alebo o také závady, ktoré možno poznať z knihy pozemkovej alebo železničnej, nemožno uplatňovať nárok zo zodpovednosti za vady, okrem ak vady boli zatajené alebo ak scudziteľ výslovne ubezpečil, že vec je bez akýchkoľvek väd a závad.

(2) Za dlžoby na veci viaznúce je zodpovedný scudziteľ.

## § 227

Nároku zo zodpovednosti za vady možno sa vopred vzdať len písomne.

## § 228

Ak sa prenechajú veci, ako stoja a ležia (úhrnkom), nezodpovedá scudziteľ za ich vady, okrem ak veci nemajú vlastnosť, o ktorej scudziteľ ubezpečil, že ju majú, alebo ktorú si nadobúdateľ výslovne vymienil.

## § 229

Znášať zodpovednosť za vady, ktoré sa vyskytnú do určeného času, môže sa scudziteľ zaviazat len písomne.

## § 230

Ak chce nadobúdateľ uplatňovať nárok zo zodpovednosti za vady, pretože si tretia osoba robí nárok na vec, má to bez zbytočného odkladu oznámiť svojmu predchodcovi. Ak tak neurobí, nestradá síce svoj nárok zo zodpovednosti za vady, ale jeho predchodca môže proti nemu použiť všetky námietky, ktoré neboli použité proti tretej osobe.

## § 231

Nadobúdateľ môže uplatňovať nárok zo zodpovednosti za vady len vtedy, ak scudziteľovi oznámi vady bez zbytočného odkladu po tom, keď mal možnosť vec prezrieť. Ak tak neurobí, platí, že nemá námietky.

## § 232

(1) Ale ak ide o vady, ktoré nemohol nadobúdateľ zistiť pri obvyklej pozornosti alebo ktoré scudziteľ zatajil, treba ich oznámiť najneskôr v lehotách určených na podanie žaloby zo zodpovednosti za vady (§ 235).

(2) Ak ide o veci scudzené so zárukou do určeného času (§ 229), treba vady oznámiť bez zbytočného odkladu po ich zistení.

## § 233

(1) Len čo nadobúdateľ zistí vadu prevzatej veci, je povinný vec uschovať po primeraný čas, ktorý určí scudziteľovi na preskúmanie väd.

(2) Ak ide o vec podliehajúcu rýchlej skaze, môže ju, upozorniac scudziteľa, bez meškania dať predať na verejnej dražbe.

## § 234

(1) Osobitné predpisy môžu ustanoviť, kedy sa predpokladá, že zviera bolo už v čase plnenia vadné (choré), ak sa objavia niektoré vady do určitého času.

(2) Takých predpisov môže sa však nadobúdateľ dovolávať len vtedy, ak vadu bez zbytočného odkladu oznámi scudziteľovi alebo, ak nie je scudziteľ prítomný, miestnemu národnému výboru alebo ak dá zviera prezrieť znalcom alebo požiada súd o zabezpečenie dôkazu.

## § 235

(1) Nárok zo zodpovednosti za vady musí sa uplatniť na súde, ak ide o nehnuteľné veci, do jedného roku, ak ide o veci hnutelné, do šiestich mesiacov, a ak ide o vady zvierat, do šiestich týždňov. Ale ak ide o podvod scudziteľa, predlžujú sa uvedené lehoty, ak nejde o vady zvierat, na čas troch rokov.

(2) Lehota sa začína, len čo nadobúdateľ mal možnosť vec prezrieť, prípadne preskúšať, a ak ide o zodpovednosť za vady zvierat, pri ktorých platí určitý čas pre domnienku vadnosti, uplynutím tohto času. Ak ide o zodpovednosť preto, že tretia osoba vzniesla na vec nárok, začína sa lehota, len čo sa nadobúdateľ dozvedel o nároku. Ak ide o veci scudziteľné so zárukou, začína sa táto lehota, len čo uplynie záručná doba (§ 229).

## § 236

Námietkou môže nadobúdateľ uplatniť nárok zo zodpovednosti za vady aj neskôr, keď v lehote pre žalobu oznámi vady scudziteľovi.

## § 237

(1) Ak nemožno vadu odstrániť a ak nemožno pre ňu vec používať dohodnutým spôsobom alebo riadne, je nadobúdateľ oprávnený domáhať sa zrušenia smluvy. Inak sa môže nadobúdateľ domáhať buď primeranej sľavy z odplaty alebo opravy alebo doplnenia toho, čo chýba. Na nepatrné sníženie ceny sa neprihliada.

(2) Ak to vyžaduje potreba splnenia jednotného hospodárskeho plánu, môže sa nadobúdateľ v prípade, že ide o odstrániteľnú vadu, domáhať zrušenia smluvy alebo dodania veci náležitej akosti, alebo môže sám dať vadu opraviť na účet scudziteľa.

## § 238

Uplatnenie nároku zo zodpovednosti za vady nevylučuje nárok na náhradu škody, ktorá z vady vznikla.

Práva a záväzky spoločné:

1. niekoľkým dlžníkom;

## § 239

Ak je niekoľko dlžníkov zaviazaných na to isté plnenie, sú všetci zaviazaní rukou spoločnou a nerozdielnou a veriteľ môže požadovať celé plnenie od ktoréhokoľvek z nich, pokiaľ smluva alebo zákon neustanovujú inak, alebo pokiaľ z povahy záväzku nevyplyva, že môže byť splnený len spoločnou činnosťou všetkých.

## § 240

Vo vzájomnom pomere sú spoludlžníci zaviazaní rovnakým dielom, ak nie je inak ustanovené; pokiaľ nemôže niektorý zo spoludlžníkov splniť svoj záväzok, rozdelí sa naň pripadajúci podiel rovnakým dielom na ostatných.

## § 241

(1) Spoludlžník, proti ktorému bol uplatnený celý nárok, môže sa domáhať od ostatných, aby ho oslobodili od podielov dlžoby na nich pripadajúcich. Práva veriteľa tým nie sú dotknuté.

(2) Ak splnil spoludlžník záväzok, môže od ostatných požadovať náhradu podielov dlžoby na nich pripadajúcich.

## § 242

Predchádzajúce ustanovenia platia obdobne, ak bol proti jednému spoludlžníkovi uplatnený nárok, aby plnil viac než podiel naň pripadajúci, alebo ak plnil viac, než naň pripadá.

## § 243

Ak nemôže veriteľ požadovať celé plnenie od ktoréhokoľvek dlžníka zaviazaného na to isté plnenie, zodpovedá každý zaviazaný samostatne len svojim podielom, a ak nie sú podiely určené, rovnakým dielom.

2. niekoľkým veriteľom,

## § 244

Ak je niekto zaviazaný na to isté deliteľné plnenie niekoľkým veriteľom, môže každý veriteľ požadovať iba svoj podiel; v pochybnostiach sa predpokladá, že podiely spoluveriteľov sú rovnaké.

## § 245

(1) Ak je dlžník zaviazaný na to isté plnenie niekoľkým veriteľom a ak bolo dojednané, že ktorýkoľvek z veriteľov môže žiadať celé splnenie, je dlžník povinný plniť celok tomu, ktorý o plnenie požiada prvý.

(2) Ak splnil dlžník celý záväzok jednému zo spoluveriteľov, nemôžu už ostatní od neho nič požadovať.

## § 246

Ak je plnenie nedeliteľné, nie je dlžník povinný plniť jednému zo svojich spoluveriteľov, dokiaľ nedostane zábezpeku (§§ 295,296); inak, ak sa nedohodnú všetci veritelia, môže to, čo je dlžný, uložiť do súdnej úschovy (§§ 316, 317).

## § 247

(1) Či spoluveriteľ, ktorý dostal splnenie nedeliteľné alebo celé splnenie, ktoré mohol žiadateľ ktorýkoľvek zo spoluveriteľov, je ostatným spoluveriteľom niečím povinný a čím je povinný, rozhodne sa podľa pomeru medzi spoluveriteľmi.

(2) Obdobne platí, ak spoluveriteľ dostal viac, než naň pripadá.

Závazky zo smlúv v prospech tretieho.

## § 248

Zo smluvy v prospech tretej osoby môže žiadať splnenie, ak nie je inak dohodnuté, nielen druhá strana, ale aj táto tretia osoba. Námietky zo smluvy má dlžník aj proti tejto tretej osobe.

## § 249

Dokiaľ tretia osoba neprejavila voči dlžníkovi úmysel žiadať plnenie zo smluvy, môžu smluvné strany, ak nie je smluvou inak ustanovené, smluvu zrušiť alebo zmeniť.

## § 250

Ak sa tretia osoba vzdá svojho nároku, môže žiadať plnenie, ak to neodporuje smyslu smluvy, druhá strana pre seba.

## DVANÁSTA HLAVA.

## ZMENY V OBSAHU ZÁVÄZKOV.

## § 251

1. úradným opatrením;

Ak to vyžadujú potreby hospodárskeho plánovania, môžu orgány na to príslušné zmeniť záväzky z právnych pomerov dôležitých pre splnenie jednotného hospodárskeho plánu.

2. dlžníkovým meškaním;

## § 252

Dlžník je v meškaní, ak nesplní záväzok včas a riadne.

## § 253

(1) Od dlžníka, ktorý meškanie zaviniť, môže veriteľ okrem splnenia žiadať aj náhrady škody meškaním vzniknutej. Ak ide o dlžobu peňažnú, môže veriteľ náhradu škody žiadať, len pokiaľ nie je zaokrytá úrokmi z omeškania.

(2) Pri odplatných smluvách môže veriteľ tiež ustanoviť primeranú dodatočnú lehotu na splnenie s tým, že pre prípad jej márneho uplynutia od smluvy odstupuje.

## § 254

Ak je pri odplatných smluvách presne ustanovené, kedy a dokedy treba splniť smluvu, a to tak, že inak môže jedna zo strán od smluvy odstúpiť, musí to strana na odstúpenie oprávnená, ak chce trvať na splnení, oznámiť po uplynutí lehoty bez zbytočného odkladu druhej strane; ak tak neurobí, nemôže už skôr trvať na splnení. To isté platí, ak možno z povahy smluvy alebo z účelu plnenia, ktorý je dlžníkovi známy, usúdiť, že príjemca nemá záujem na oneskorenom splnení, alebo ak sa dlžník oneskorí s plnením čiastočným, na plneniach ešte zvyšujúcich.

## § 255

Dlžník, ktorý je v omeškaní so splnením záväzku peňažného, je povinný zaplatiť zákonné úroky z omeškania, ak neboli dojednané úroky nižšie. Výšku zákonných úrokov upravuje osobitný predpis.

## § 256

Ak je plnenie deliteľné a dlžník mešká s časťou plnenia, môže veriteľ odstúpiť buď čo do jednotlivých alebo všetkých ešte dlhovaných častí, keď možno z povahy smluvy alebo z účelu plnenia, dlžníkovi známeho, usúdiť, že veriteľ nemôže mať záujem na plnení zvyšujúcim.

## § 257

Odstúpenie od smluvy sa nedotýka nárokov na náhradu škody vzniknutej nesplnením.

## § 258

Dlžník, ktorý je v meškaní, zodpovedá aj za náhodilú skazu veci, okrem ak by vec podľahla skaze aj pri včasnom plnení.

## 3. veriteľovým meškaním;

## § 259

Veriteľ je v meškaní, ak neprijal peniaze riadne ponúknuté alebo neposkytol v čase plnenia potrebné spolupôsobenie na splnenie záväzku. V týchto prípadoch je veriteľ najmä povinný nahradiť dlžníkovi náklady, ktoré z toho vznikli. Ďalej naň prechádza nebezpečenstvo náhodilej skazy veci. Okrem toho je dlžník oprávnený požadovať od veriteľa náhradu iných škôd spôsobených meškaním, ak možno veriteľovi pričítať vinu.

## § 260

Za čas veriteľovho meškania nie je dlžník povinný platiť úroky.

## § 261

## 4. zavinenou nemožnosťou splnenia.

Ak dlžník zaviniť nemožnosť splnenia, záväzok zaniká a veriteľ je oprávnený požadovať náhradu škody nesplnením vzniknutej. Ak zaviniť dlžník nemožnosť len časti plnenia, zaniká záväzok len čo do tejto časti a veriteľ môže odstúpiť od smluvy čo do zvyšujúceho plnenia bez ujmy nároku na náhradu škody, keď možno z povahy smluvy alebo z účelu splnenia, dlžníkovi známeho, usúdiť, že veriteľ nemôže mať záujem na plnení zvyšujúcim.

## TRINÁSTA HLAVA

## ZMENA V OSOBE VERITEĽA ALEBO DLŽNÍKA.

Postúpenie pohľadávky.

## § 262

(1) Veriteľ môže smluvou postúpiť pohľadávku inej osobe.

(2) Pre platnosť postúpenia sa vyžaduje platný právny dôvod. Ak je postupiteľom alebo postupníkom socialistická právnická osoba, predpokladá sa, že tu taký dôvod je.

## § 263

Postúpiť nemožno pohľadávky, obsah ktorých by sa zmenou veriteľa zmenil alebo ktoré zanikajú najneskôr smrťou veriteľa; postúpiť nemožno ani pohľadávky, pokiaľ ich nemožno zexekvovať, ani pohľadávky, postúpenie ktorých odporuje dohode s dlžníkom.

## § 264

S postúpenou pohľadávkou prechádza všetko jej príslušenstvo a všetky práva s ňou spojené. Postupiteľ je povinný vydať postupníkovi a naň previesť všetky právne pomôcky a zabezpečovacie prostriedky, ktoré má.

## § 265

(1) Dokiaľ dlžník nevie o postúpení, môže pohľadávku vyrovnať s pôvodným veriteľom.

(2) Postupiteľ môže pohľadávku vymáhať sám v prospech postupníka, ak s tým súhlasí postupník a ak ju sám nevymáha.

## § 266

Námietky proti pohľadávke, ktoré mal dlžník v čase postúpenia, zostávajú mu zachované aj po postúpení; svoje vzájomné pohľadávky môže namietat, aj keď v čase postúpenia ešte neboli sročné.

## § 267

Ak bola pohľadávka postúpená za odplatu, zodpovedá postupiteľ postupníkovi za to, že v čase postúpenia trvala a bola vymožiteľná, a to len do výšky prijatej odplaty s úrokmi a trovami spojenými s bezvýsledným vymáhaním.

Prevzatie dlžoby.

## § 268

(1) Kto sa dohodne s dlžníkom, že prijíma jeho dlžobu, nastúpi ako dlžník na jeho miesto, ak na to privolí veriteľ. Privolenie veriteľa možno dať buď pôvodnému dlžníkovi alebo prejímateľovi dlžoby.

(2) Kto bez dohody s dlžníkom prevezme dlžobu smluvou s veriteľom, stane sa dlžníkom popri pôvodnom dlžníkovi a nie na jeho mieste.

## § 269

Prejav nového dlžníka o prevzatí dlžoby sa musí stať písomne.

## § 270

Obsah záväzku sa prevzatím dlžoby nemení, avšak zabezpečenia dlžoby poskytnuté tretími osobami trvajú len vtedy, keď tieto osoby privolia k výmene dlžníka.

## § 271

Ak prevezme pri scudzení nehnuteľnosti nadobúdateľ záložné právo na nej viaznúce, predpokladá sa, že prevzal dlžobu, aj keď o tom nebol daný písomný prejav; scudziteľ môže, len čo je vlastníctvo prevedené, vyzvať veriteľa písomne, aby zaň prijal nového dlžníka. Ak sa privolenie neodoprie do šiestich mesiacov, platí za dané; na to treba vo výzve výslovne upozorniť.

## § 272

(1) Ak prevezme niekto smluvou imanie alebo podnik, je zaviazaný popri pôvodnom dlžníkovi, aj keď to neprejaví písomne, čo do dlžôb, ktoré patria k imaniu alebo k podniku a o ktorých pri uzavretí smluvy vedel alebo vedieť musel. Nadobúdateľ zodpovedá len do výšky ceny nadobudnutého majetku.

(2) Dohovory medzi scudziteľom a nadobúdateľom, ktoré sa tomu priečia a ktoré by boli na ujmu veriteľov, nemajú proti nim právne následky.

## § 273

Ak prevezme smluvou imanie alebo podnik osoba scudziteľovi blízka (§ 17 ods. 2), je zaviazaná popri scudziteľovi aj bez písomného prejavu čo do dlžôb, ktoré patria k imaniu alebo k podniku bez obmedzenia na cenu majetku, okrem ak o nich pri prevzatí nevedela, ani vedieť nemusela.

## § 274

Kto sa s dlžníkom dohodne, že obstará splnenie jeho veriteľovi, zodpovedá dlžníkovi za to, že nebude musieť splniť. Veriteľovi z toho priame právo nevznikne.

Poukážka.

#### § 275

Poukážkou sa zmocňuje poukazník vybrať splnenie u poukázanca a poukázanec sa zmocňuje, aby mu splnil na účet poukazcu. Priamy nárok nadobudne poukazník proti poukázancovi len vtedy, keď dostane prejav poukázanca, že poukážku prijíma.

#### § 276

(1) Pokiaľ je poukázanec to, čo má plniť, už poukazcovi dlžný, je voči nemu povinný poukážke vyhovieť. Jeho záväzok zanikne, ak nie je inak dohodnuté, len tým, že splní podľa poukážky poukazníkovi. Ak sa má poukážkou splniť dlžoba poukazcu u poukazníka, ktorý na to privolil, je poukazník povinný poukázanca vyzvať, aby plnil.

(2) Ak nechce poukazník použiť poukážku alebo ak odopiera poukázanec poukážku prijať alebo podľa nej plniť, je poukazník povinný oznámiť to bez zbytočného odkladu poukazcovi.

#### § 277

Ak prijme poukázanec poukážku voči poukazníkovi, môže mu robiť len také námietky, ktoré sa týkajú platnosti prijatia alebo ktoré vyplývajú z obsahu poukážky alebo z jeho vlastných vzťahov k poukazníkovi.

#### § 278

(1) Dokiaľ poukázanec ešte neprijal poukážku voči poukazníkovi, môže ju poukazca odvolať.

(2) Ak nie je medzi poukazcom a poukázancom iný právny dôvod, platia o právnom pomere medzi oboma ustanovenia o príkaznej smluve; avšak poukážka nezanikne smrťou poukazcu alebo poukázanca. Či a pokiaľ zrušenie poukážky pôsobí aj proti poukazníkovi, spravuje sa právnym pomerom medzi ním a poukazcom.

#### § 279

Premĺčanie nároku poukazníka voči poukázancovi sa začína, len čo poukazník dostane prejav o prijatí poukážky.

Poukážka na cenné papiere.

#### § 280

Peňažný ústav môže vystaviť na tretiu osobu alebo na seba písomnú poukážku, znejúcu na plnenie cenných papierov, bez toho že by v nej uviedol dôvod záväzku.

#### § 281

(1) Ak znie taká poukážka na rad, môže byť prevedená rubopisom.

(2) Rubopisom prechádzajú všetky práva z poukážky na osobu z rubopisu oprávnenú.

#### § 282

(1) Kto poukážku vystavenú peňažným ústavom prijme, je povinný plniť tomu, v prospech koho bola vystavená alebo na koho bola prevedená.

(2) Osoba z poukážky zaviazaná je povinná plniť, len ak sa jej vydá kvitovaná poukážka. Proti osobe z poukážky rubopisom oprávnenej môže robiť len také námietky, ktoré vyplývajú z obsahu poukážky alebo z vlastných vzťahov k oprávnenému.

## § 283

O náležitostiach prijatia a rubopisu, ako aj o tom, kto je z rubopisu oprávnený a ako toto oprávnenie preukazuje, platia ustanovenia o zmenke. Podľa týchto ustanovení sa tiež posúdi, od koho môže požadovať poukážku ten, kto o ňu prišiel.

## ŠTRNÁSTA HLAVA

## ZABEZPEČENIE ZÁVÄZKOV.

Smluvná pokuta.

## § 284

(1) Ak strany dojednávajú pre prípad nesplnenia smluvy namiesto náhrady škody smluvnú pokutu a ak bude smluvná povinnosť dlžníkovou vinou porušená, môže veriteľ požadovať buď splnenie smluvných povinností alebo smluvnú pokutu. Ak je smluvná pokuta dojednaná pre prípad nedodržania času alebo miesta splnenia, možno ju žiadať popri dodržaní ostatných smluvných povinností, okrem ak veriteľ prijme splnenie bez výhrady.

(2) Na smluvnú pokutu sa možno zaviazat len písomne a len v peniazoch.

## § 285

Dojednaním smluvnej pokuty nevzniká dlžníkovi právo oslobodiť sa od smluvnej povinnosti zaplatením smluvnej pokuty.

## § 286

Neprimerane vysokú smluvnú pokutu môže súd primerane snížiť, prihliadajúc na význam riadneho splnenia smluvy; práva domáhať sa sníženia nemožno sa vopred vzdať.

## § 287

Ak ide o hospodársku smluvu (§ 212 ods. 1), použijú sa predchádzajúce ustanovenia, len pokiaľ nebolo dojednané inak.

Ručenie.

## § 288

Kto sa zaručí veriteľovi písomným prejavom za splnenie cudzieho záväzku, stáva sa dlžníkovým ručiteľom a je veriteľovi zaviazaný, pokiaľ nie je dojednané nič iné, rovnako ako dlžník.

## § 289

Veriteľ môže vymáhať splnenie od ručiteľa len vtedy, keď dlžník, hoci upomenutý, záväzok nesplnil, okrem ak je dojednané inak.

## § 290

Veriteľ je povinný na požiadanie podať ručiteľovi bez zbytočného odkladu zpravu o výške a zabezpečení dlžníkovho záväzku.

## § 291

Ručiteľ má voči ostatným zaviazaným rovnaké práva ako spoludlžník.

## § 292

Ručiteľ môže odprieť splnenie veriteľovi potiaľ, pokiaľ veriteľ zavinil, že nemožno dosiahnuť uspokojenie od dlžníka.

## § 293

Záložná smluva.

Pohľadávku možno zabezpečiť aj záložnou smluvou. Ako sa zabezpečuje pohľadávka založením veci alebo práva, je ustanovené v časti o vecných právach.

#### § 294

Zabezpečovacie postúpenie pohľadávok.

Pohľadávku možno zabezpečiť aj postúpením pohľadávok dlžníka alebo pohľadávok tretej osoby. Ustanovenia o neplatných dohovoroch pri záložnej smluve (§ 201) platia primerane aj tu.

Zábezpeka.

#### § 295

Závazok dať zábezpeku možno splniť najmä zriadením záložného práva alebo spôsobilými ručiteľmi.

#### § 296

Nikto nie je povinný prijať vec alebo právo ako zábezpeku do čiastky vyššej, než koľko robia dve tretiny odhadnej ceny. Vklady v peňažných ústavoch a štátne cenné papiere sú spôsobilou zábezpekou do celej svojej výšky.

#### § 297

Uznanie dlžoby.

Ak niekto uzná písomne, že zaplatí svoju dlžobu určenú čo do dôvodu a rozsahu, predpokladá sa, že dlžoba v čase uznania trvala. Pri premlčanej dlžobe má také uznanie tento právny následok, len keď ten, kto dlžobu uzná, o premlčaní vedel.

### PÄTNÁSTA HLAVA ZÁNIK ZÁVÄZKOV.

#### § 298

1. úradným opatrením;

Ak to vyžadujú potreby hospodárskeho plánovania, môžu orgány na to príslušné zrušiť záväzky z právnych pomerov dôležitých pre splnenie jednotného hospodárskeho plánu.

2. splnením;

#### § 299

Závazok zaniká splnením.

Spôsob, miesto a čas splnenia.

#### § 300

Veriteľ nesmie odmietnuť čiastočné plnenie záväzku, ponúknutého mu dlžníkom, pokiaľ neodporuje povahe záväzku alebo dohode strán.

#### § 301

(1) Ak sa majú splniť veriteľovi rôzne záväzky alebo rôzne položky toho istého záväzku a plnenie nepostačuje na ich vyrovnanie, je vyrovnané to, o čom dlžník pri plnení prejaví, že to chce splniť.

(2) Inak sa plnenie započíta najprv na úroky, potom na iné vedľajšie pohľadávky veriteľa a len potom na istinu. Z niekoľkých istín sa vyrovná najprv tá, na ktorú bol dlžník najskôr upomenutý alebo ktorá sa stala najskôr sročnou, po nej tá, ktorá dlžníka najviac zafazuje a z niekoľkých istín rovnako obťažných istina nezabezpečená alebo menej zabezpečená.

## § 302

Splnenie sa musí stať na mieste, ktoré je určené dohodou strán alebo ktoré vyplýva z povahy právneho úkonu alebo z účelu plnenia. Ak nemožno miesto splnenia takto zistiť, je dlžník povinný plniť v mieste, kde mal v čase vzniku záväzku svoje bydlisko (sídlo) alebo svoj závod, z prevádzky ktorého záväzok vznikol. Miera a váha sa určujú miestom splnenia.

## § 303

Peňažné plnenie je dlžník v pochybnostiach povinný dodať na svoje nebezpečenstvo a trovy veriteľovi do jeho bydliska (sídla) alebo závodu. Ak sa po vzniku pohľadávky toto miesto zmení, znáša veriteľ zvýšenie nebezpečenstva a trov, ktoré tým nastalo.

## § 304

(1) Vo všetkých prípadoch, v ktorých je určený deň sročnosti pohľadávky, treba usúdiť z povahy právneho úkonu a úmyslu strán, či je určený na prospech oboch alebo len na prospech jednej z nich.

(2) Ak má dlžník právo splniť svoj záväzok pred dňom sročnosti, nie je oprávnený bez svolenia veriteľa sraziť si čiastku zodpovedajúcu úrokom za medziobdobie (diskont).

## § 305

Ak je dlžníkovi ponechané na vôľu, aby plnil, až bude chcieť, alebo môcť, určí súd, ak o to požiada veriteľ, čas plnenia podľa zásad slušnosti.

## § 306

Ak nie je čas plnenia inak určený, môže veriteľ požadovať splnenie ihneď. Dlžníková povinnosť splniť nastane vtedy dňom nasledujúcim po tom, keď bol o splnenie požiadaný.

## § 307

(1) Dávky na úhradu osobných potrieb sú sročné vždy aspoň na mesiac vopred.

(2) To isté platí o sročnosti dôchodku, ak nie je dojednané inak.

Splniť a príjemca splnenia.

## § 308

Veriteľ musí prijať plnenie od osoby rozdielnej od dlžníka, ak táto osoba ručí za dlžníka osobne alebo určitými majetkovými kusmi. Splnením vstupuje táto osoba do práva uspokojeného veriteľa a je oprávnená domáhať sa od dlžníka náhrady splnenej dlžoby. Uspokojený veriteľ je povinný vydať jej a na ňu previesť všetky právne pomôcky a zabezpečovacie prostriedky, ktoré má.

## § 309

Ak ponúkne tretia osoba, ktorá neručí za záväzok, plnenie po dohode s dlžníkom, musí veriteľ plnenie prijať a je povinný splniť, ak o to žiada najneskôr pri splnení. Nezodpovedá však okrem prípadu podvodu za to, že záväzok trvá a je vymožitelný.

## § 310

Ak dlžník splní osobe, ktorá predloží potvrdenku veriteľa, vyrovna záväzok, okrem ak vedel, že táto osoba nie je oprávnená splnenie prijať.

## § 311

Ak niekto splní záväzok veriteľovi, hoci vie, že veriteľovi neprislúcha správa jeho imania, je povinný splniť záväzok znovu potiaľ, pokiaľ toho, čo bolo splnené, už niet alebo pokiaľ to nedostal oprávnený príjemca.

Potvrdenie o splnení.

## § 312

Kto splnil záväzok, je oprávnený žiadať od príjemcu potvrdenku (kvitanciu) o tom, že záväzok splnil. Ak ho plní dlžník po čiastkach, je veriteľ povinný vydať mu na jeho žiadosť potvrdenku o čiastočnom plnení. Náklady potvrdenky, ak nie je dojednané nič iné, znáša dlžník.

## § 313

Ak nechce veriteľ potvrdenku vydať, môže dlžník odoprieť splnenie; veriteľ sa posudzuje tak, ako by bol v meškani.

## § 314

Ak je vydaná potvrdenka na istinu, predpokladá sa, že boli zaplatené aj úroky.

## § 315

Ak je medzi stranami obvyklé, že sa čas od času robí vyúčtovanie, predpokladá sa, že ten, kto má potvrdenku o zaplatení dlžoby z času neskoršieho, má vyrovnané aj dlžoby staršie.

3. uložením do súdnej úschovy;

## § 316

Ak nemožno záväzok splniť z dôležitého dôvodu, najmä ak je veriteľ neznámy, neprítomný alebo ak je v meškani, je dlžník alebo ten, kto má zaň plniť, oprávnený uložiť dlhovanú vec do súdnej úschovy.

## § 317

Uloženie, ktoré sa stalo podľa práva, oslobodzuje dlžníka od záväzku a nebezpečenstvo náhodilej skazy uloženej veci prechádza na veriteľa.

4. dohodou strán:

a) zriadením nového záväzku;

## § 318

(1) Záväzok zaniká tým, že sa dohodou veriteľa a dlžníka nahradí záväzkom iným.

(2) Pre platnosť takej dohody sa vyžaduje, aby pôvodný záväzok bol záväzok platný a žalovateľný. Neprekáža však, ak je premĺčaný; v tomto prípade musí byť prejav dlžníka písomný.

## § 319

V pochybnostiach sa nepovažuje doterajší záväzok za zaniknutý, pokiaľ s novým môže obstať.

## § 320

Ručiteľské, záložné a iné práva spojené so zaniknutým záväzkom pri takej dohode zanikajú, ak sa účastníci nedohodnú inak.

b) pokonávkou;

## § 321

Doterajší záväzok možno nahradiť novým tým, že si strany dohodou upravujú práva medzi nimi dosiaľ sporné alebo pochybné.

## § 322

Omyl v tom, čo bolo medzi stranami sporné alebo pochybné, neprekáža platnosti pokonávky, okrem ak omyl vyvolala niektorá strana lešou. Ani vtedy, ak je zo skutočností, ktoré vyšli najavo, zrejmé, že tá alebo oná strana žiadne právo nemala, nestráca platnosť pokonávka urobená dobromyseľne.

## § 323

Pokonávka, ktorou sa majú medzi stranami upraviť všetky nároky, nedotýka sa nároku, na ktorý strana nemohla pomýšľať.

## § 324

Ručiteľia, ktorí zabezpečujú pôvodné sporné alebo pochybné práva, zabezpečujú aj záväzok z pokonávky; to isté platí o zálohoch. Avšak ručiteľ a záložca, ktorý je osobou od dlžníka rozdielnou, môžu, ak nepristúpili na pokonávku, namietať veriteľovi všetko, čo by mohli namietať proti pohľadávke, keby pokonávka nebola.

## § 325

c) odpustením dlžoby;

Veriteľ môže dlžníkovi odpustiť dlžobu smluvou s ním uzavretou; prejav veriteľa sa musí stať písomne.

5. započítaním;

## § 326

Vzájomné pohľadávky smerujúce na plnenie rovnakého druhu zrušujú sa započítaním, pokiaľ sa vzájomne kryjú, keď niektorá z oboch strán, hoci aj proti vôli druhej strany, urobí prejav smerujúci na započítanie. Zrušenie pohľadávok nastane potom chvíľou, keď sa započítateľné pohľadávky stretnú.

## § 327

Na započítanie sa nehodia pohľadávky premlčané, neplatné pre nedostatok formy alebo vôbec nežalovateľné.

## § 328

Proti sročnej pohľadávke nemožno započítať pohľadávku nesročnú.

## § 329

Proti pohľadávkam na vrátenie vecí svojmocne alebo ľstive odňatých, vypožičaných, daných do uschovania alebo prenajatých alebo na peňažnú náhradu za ne nie je započítanie prípustné.

## § 330

Proti pohľadávkam na úhradu osobných potrieb, proti pohľadávkam vylúčeným z exekúcie, ako aj proti pohľadávkam na náhradu škody spôsobenej na živote alebo na zdraví nie je započítanie prípustné.

## § 331

Ak bola pohľadávka prevedená postupne na niekoľko osôb, môže dlžník síce započítať pohľadávku, ktorú mal v čase prvého prevodu proti prvému prevodcovi, ako aj svoju pohľadávku, ktorú má proti poslednému veriteľovi, nemôže však započítať svoju pohľadávku, ktorú má proti niektorému z prevodcov prostredných.

## § 332

Ak sa strany dohodnú, možno započítaním vyrovnať akékoľvek vzájomné pohľadávky.

## § 333

6. splynutím;

Ak splynie akýmkoľvek spôsobom právo so záväzkom v jednej osobe, zanikne právo aj záväzok, ak zákon neustanovuje inak.

## § 334

7. nezavinenou nemožnosťou splnenia;

Ak nemožno splniť záväzok pre skutočnosť, za ktorú dlžník nezodpovedá, najmä ak dlhovaná určitá vec takto podľahne skaze, záväzok tým zanikne. Záväzky z bezdôvodného obohatenia tým nie sú dotknuté.

## § 335

8. smrťou;

Záväzok zaniká smrťou dlžníka, ak mal plniť dlžník osobne, alebo smrťou veriteľa, ak bolo plnenie obmedzené len na jeho osobu. Záväzok na náhradu bolestného a na náhradu za zohyzdenie nezaniká smrťou oprávneného, ak oprávnený už nárok uplatnil.

## § 336

9. uplynutím času.

(1) Záväzok zaniká, keď uplynie čas, na ktorý je obmedzený. Ako sa záväzky premlčujú, je ustanovené v časti o všeobecných ustanoveniach.

(2) Ak zanikne nárok na opakujúce sa plnenia sročné vopred, treba zaplatiť dávky predtým sročné; z poslednej dávky treba však zaplatiť len tú čiastku, ktorá pripadá na čas do konca mesiaca, v ktorom nárok zanikol.

## ŠESTNÁSTA HLAVA.

## ZÁVÄZKY NA NÁHRADU ŠKODY.

Zodpovednosť za škodu spôsobenú:

1. zavinením;

## § 337

Kto úmyselne alebo z nedbanlivosti poškodí iného porušením záväzku alebo inej právnej povinnosti, je povinný škodu nahradiť.

## § 338

(1) Za škodu zodpovedá aj ten, kto ju spôsobí úmyselným úkonom proti zásadám slušnosti.

(2) Kto poškodí iného výkonom práva, je povinný nahradiť škodu vtedy, ak vykonal právo zámerne, aby ho poškodil.

## § 339

Ak sa niekto uvedie svojou vinou do prechodnej duševnej poruchy, zodpovedá za škodu v tomto stave spôsobenú.

## § 340

Ak zaviniť škodu niekoľko osôb, zodpovedajú všetky rukou spoločnou a nerozdielnou. Medzi sebou si usporiadajú vec podľa povahy a miery zavinenia.

## § 341

2. náhodou;

Za škodu spôsobenú náhodou zodpovedá ten, kto dá k náhode zo svojej viny podnet, najmä tým, že poruší predpis alebo zariadenie, ktoré majú zabrániť náhodilým škodám.

## § 342

3. v nutnej obrane;

Kto v nutnej obrane spôsobí škodu útočníkovi, nie je za ňu zodpovedný.

#### § 343

4. v krajnej núdzi;

Kto v krajnej núdzi spôsobí škodu, aby odvrátil od seba alebo od iných priamo hroziace nebezpečenstvo, je povinný škodu nahradiť; túto povinnosť však nemožno uložiť osobe, ktorá poškodila alebo zničila vec ohrozujúcu bezpečnosť a sama toto nebezpečenstvo nevyvolala.

5. inými osobami;

#### § 344

Kto je zaviazaný niekomu niečo vykonať, zodpovedá mu za zavinenie svojho zákonného zástupcu a osôb, ktoré použije na splnenie svojho záväzku.

#### § 345

Kto použije osobu nezdatnú alebo, hoci o tom vie, osobu nebezpečnú na obstaranie svojich vecí, zodpovedá za škodu, ktorú tieto osoby vo svojom poslaní spôsobia.

#### § 346

Či a kto zodpovedá za škodu spôsobenú nesprávnym postupom v úradnom výkone, ustanovujú osobitné zákony.

#### § 347

Ak spôsobí škodu osoba mladšia než pätnásťročná alebo osoba v duševnej poruche, nahradia ju tí, ktorí zanedbali náležitý dozor. Náhrady škody možno sa však domáhať aj od samotných škodcov, ak mohli predvídať následky svojho konania; rovnako, ak je to spravodlivé so zreteľom na sociálne pomery škodcu a poškodeného.

#### § 348

Ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne.

#### § 349

Nahradiť škodu je povinná aj tretia osoba, ktorá zavinila krajnú núdzu alebo prechodnú duševnú poruchu škodcu.

#### § 350

6. vecou;

(1) Za škodu spôsobenú vecou (§ 23) zodpovedá ten, čia je vec alebo komu slúži, okrem ak sa riadne staral o jej opatrovanie alebo o dozor nad ňou.

(2) Tak zodpovedá najmä za škodu spôsobenú zvierateľom jeho chovateľ a za škodu spôsobenú zručením, pádom veci alebo uvoľnením prírodnej sily užívateľ stavby alebo majiteľ bytu.

#### § 351

7. pri prevádzke zvlášť nebezpečnej;

(1) Pri prevádzke zvlášť nebezpečnej zodpovedá prevádzateľ za škodu vyvolanú takým pôsobením zdroja zvýšeného nebezpečenstva, ktorým sa navonok prejavuje nebezpečnosť prevádzky, okrem ak bola spôsobená neodvratiteľnou náhodou, ktorá nemá pôvod v prevádzke, alebo vlastným konaním poškodeného alebo neodvratiteľným konaním tretej osoby.

(2) Za tretiu osobu sa nepovažuje osoba zamestnaná alebo použitá v prevádzke; táto zodpovedá za škodu popri prevádzateľovi podľa svojho zavinenia.

## § 352

8. pri nekalej súťaži v hospodárskom styku.

(1) Od toho, kto sa ocitne v hospodárskom styku v rozpore s dobrými mravmi súťaže konaním spôsobilým poškodiť súťažiteľa, môže sa každý súťažiiteľ, ktorý týmto konaním utrpel škodu alebo ktorému škoda priamo hrozí, domáhať, aby sa zdržal takého konania a odstránil závadný stav, ktorý spôsobil. Kto vedel, že jeho konanie je spôsobilé poškodiť súťažiteľa, je povinný mu nahradiť spôsobenú škodu.

(2) Ak ide o konanie zamestnanca pri prevádzke podniku, možno sa zdržania a odstránenia závadného stavu domáhať aj od podniku.

## § 353

Ochrana pred hroziacou škodou.

V prípadoch vážneho ohrozenia môže sa ohrozený domáhať, aby súd ohrozovateľovi zakázal konanie, ktoré by mohlo viesť ku škode, alebo aby mu uložil vykonať opatrenie na odvrátenie hroziacej škody. Tejto ochrany sa nemožno domáhať, ak ide o činnosť úradne schválenú.

Obsah a rozsah náhrady škody.

## § 354

Škoda sa nahradzuje uvedením do predošlého stavu, a ak to nie je dobre možné, v peniazoch. Nahradzuje sa nielen škoda skutočná, ale aj to, čo poškodenému ušlo.

## § 355

Pri ublížení na zdraví je škodca povinný nahradiť náklady liečenia, ušlý a v budúcnosti uchádzajúci zárobok, ako aj primerané bolestné a odškodnenie za zohyzdenie, ktoré prekáža životnému uplatneniu poškodeného.

## § 356

Ak nastala z poškodenia smrť, je škodca povinný nahradiť náklady liečenia a pohrebu tomu, kto ich vynaložil, a osobám odkázaným svojou výživou na usmrteného, čo im ušlo.

## § 357

Ako náhrada zárobku alebo dávok na úhradu osobných potrieb v budúcnosti uchádzajúcich sa vymeria peňažný dôchodok.

## § 358

V prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd náhradu škody primerane snížiť; pritom prihliadne najmä na pomery strán, na význam škody a jej náhrady, na osobné vlastnosti škodcu, ako aj na povahu a mieru zavinenia. Náhradu škody nemožno takto snížiť, ak ide o škodu spôsobenú úmyselne a nie v krajnej núdzi.

## § 359

Postih.

Kto zodpovedá za škodu spôsobenú zavinením inej osoby, má voči nej postih.

SEDEMNÁSTA HLAVA.

ZÁVÄZKY Z BEZDÔVODNÉHO OBOHATENIA.

Plnenie bez právneho dôvodu.

## § 360

Závazky z bezdôvodného obohatenia vznikajú plnením, pre ktoré nebol právny dôvod, alebo plnením, právny dôvod ktorého sa neuskutočnil alebo odpadol.

## § 361

Kto bol takto bezdôvodne obohatený, je povinný vrátiť predmet plnenia s príslušenstvom alebo, ak to nie je dobre možné, najmä ak boli urobené výkony, nahradiť ich cenu. Okrem toho je povinný vrátiť úžitky od toho času, keď poznal bezdôvodnosť svojho obohatenia. Má však nárok na náhradu nákladov ako konajúci bez príkazu (§§ 443 a nasl.).

## § 362

Nemožno však žiadať späť, čo sa plnilo pred sročnosťou platnej dlžoby alebo na dlžobu neplatnú iba pre nedostatok formy, na dlžobu premĺčanú alebo nežalovateľnú, pokiaľ dlžobu neplnila osoba, ktorá sa na ňu nemôže sama zaviazat.

Upotrebenie veci pre iného.

## § 363

Ak sa okrem prípadu konania bez príkazu upotrebila vec pre iného, môže sa od neho vlastník, ak nie je vrátenie veci dobre možné, domáhať jej ceny, akú mala v čase upotrebenia, aj keď zamýšľaný prospech nenastal alebo bol zmarený.

## § 364

Ak bola vec obetovaná v spoločnej núdzi, aby sa odvrátila väčšia škoda, je každý, komu to prospelo, povinný dať vlastníčkovi pomernú náhradu.

## § 365

Náklad urobený za iného.

(1) Kto urobí náklad za niekoho, kto ho mal podľa práva urobiť sám, je oprávnený domáhať sa náhrady.

(2) Náhrada však nepatrí tomu, kto urobil náklad proti vôli povinného, ktorý by ho bol sám riadne vynaložil.

## OSEMNÁSTA HLAVA.

## KÚPNA A ZÁMENNÁ SMLUVA.

Kúpna smluva.

## § 366

Kúpnou smluvou sa predávajúci zaväzuje odovzdať kupujúcemu predmet kúpy a kupujúci sa zaväzuje ho odobrať a zaplatiť dojednanú cenu.

## § 367

Ak bola v kúpnej smluve dojednaná bežná cena, rozumie sa tým cena v mieste a čase plnenia.

## § 368

Ak nie je nič iné dojednané, prechádza na kupujúceho nebezpečenstvo náhodilej skazy a náhodilého zhoršenia predmetu kúpy, ako aj jeho úžitky zároveň s nadobudnutím vlastníctva (§ 111). Ak nadobudne kupujúci vlastníctvo skôr, než sa predmet kúpy odovzdá, má predávajúci až do odovzdania práva a povinnosti uschovateľa.

## § 369

Ak nie je nič iné dojednané ani obvyklé, sú strany povinné plniť bez zbytočného odkladu. Predávajúci je oprávnený odovzdať predmet kúpy odoprieť, ak mu kupujúci nezaplatí kúpnu cenu včas. Ak sa odosiela predmet kúpy na miesto splnenia alebo určenia, nie je kupujúci povinný zaplatiť kúpnu cenu, pokiaľ nemá možnosť si predmet prezrieť.

## § 370

Ak mešká kupujúci s odobraním, môže predávajúci predmet kúpy uložiť na náklad kupujúceho vo verejnom skladišti alebo u iného vhodného uschovávateľa alebo ho môže po upozornení dať prediť na účet kupujúceho na verejnej dražbe. Ak ide o vec podliehajúcu rýchlej skaze a ak nie je čas na upozornenie, upozornenie nie je potrebné.

## § 371

Ak nie je nič iné dojednané, znáša náklady spojené s odovzdaním veci, najmä náklady zmerania, zváženia a zabalenia, predávajúci, náklady spojené s odobraním kupujúci; ak sa odosiela vec na miesto, ktoré nie je miestom splnenia, znáša náklady odoslania kupujúci.

## § 372

Ak má predávajúci predmet kúpy odoslať na miesto splnenia alebo určenia, platí, pokiaľ nebolo dojednané inak, že vec bola odovzdaná v čase, keď bola odovzdaná na dopravu.

## § 373

Tomu, kto kúpi budúce úžitky nejakej veci úhrnkom (§ 228) alebo nádej na neisté budúce úžitky, patria všetky úžitky riadne vyťažené. Znáša však stratu, ak bolo jeho očakávanie zmarené.

## § 374

Výhrada vlastníctva.

Ak má vlastníctvo k predanej hnuteľnej veci prejsť na kupujúceho až po zaplatení kúpnej ceny, musí byť táto výhrada dojednaná písomne. Ak zo smluvy nevyplýva nič iné, prechádza nebezpečenstvo náhodilej skazy a náhodilého zhoršenia na kupujúceho odovzdaním veci.

Predkupné právo a iné výhrady pri kúpnej smluve.

## § 375

(1) Kto predá vec s výhradou, že mu ju kupujúci ponúkne na výkup, keby ju chcel prediť, má predkupné právo.

(2) Také právo možno dojednať, aj keď sa vec nepredáva, ako aj pre prípad iného scudzenia veci než predajom.

## § 376

Predkupné právo ukladá povinnosť len tomu, kto sľúbil vec ponúknuť na výkup. Ak má predkupné právo povahu vecného práva, pôsobí však aj proti jeho nástupcovi; podľa toho, či bola vec scudzená spôsobom, pre ktorý bolo predkupné právo dohovorené, či iným spôsobom, môže sa oprávnený buď od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec prenechal, alebo mu zostane predkupné právo zachované.

## § 377

Predkupné právo neprechádza na dedičov oprávnenej osoby a nemožno ho previesť na inú osobu.

## § 378

Ak nie je dojednaný čas, dokedy sa má výkup vykonať, musí oprávnená osoba vyplatiť hnuteľnosti do ôsmich dní, nehnuteľnosti do tridsiatich dní po ponuke. Ak uplynie tento čas

márne, predkupné právo zanikne. Ponuka sa deje ohlásením všetkých podmienok; pri nehnuteľnostiach písomne.

#### § 379

Kto je oprávnený vykúpiť vec, musí zaplatiť cenu ponúknutú niekým iným, ak nie je dojednané inak. Ak nemôže vec vykúpiť alebo ak nemôže splniť podmienky ponúknuté popri cene a ak ich nemožno vyrovnať ani odhadnou cenou, predkupné právo zanikne.

#### § 380

(1) Predkupné právo socialistickej právnickej osoby predchádza všetky ostatné predkupné práva.

(2) Predkupné právo nebráni nikdy, aby vec bola scudzená socialistickej právnickej osobe.

#### § 381

Vedľajšie dohovory, ktoré majú povahu podmienok a výhrad, pripúšťajúcich zánik právneho pomeru založeného kúpnu smluvou, nepôsobia proti socialistickým právnickým osobám, ani proti dedičom; zanikajú po desiatich rokoch.

#### § 382

Zámenná smluva.

Ustanovenia o kúpnej smluve treba primerane použiť aj na smluvu, ktorou si strany vymenújú vec za vec, a to tak, že každá zo strán sa považuje pri veci, ktorú výmenou dáva, za stranu predávajúcu a pri veci, ktorú výmenou prijíma, za stranu kupujúcu.

### DEVÄTNÁSTA HLAVA.

#### DAROVACIA SMLUVA.

#### § 383

Darovacou smluvou darca niečo bezodplatne prenecháva alebo sľubuje obdarovanému a ten dar alebo sľub prijíma.

#### § 384

Ak sa dar pri darovaní neodovzdá, je potrebné, aby sa darovacia smluva dojednala písomne.

#### § 385

Darovacia smluva je neplatná, pokiaľ sa má podľa nej plniť až po darcovej smrti.

#### § 386

Darca môže darovaciú smluvu zrušiť, ak obdarovaný spácha úmyselný trestný čin proti darcovi, jeho manželovi, deťom alebo rodičom.

### DVADSIATA HLAVA.

#### NÁJOMNÁ SMLUVA.

Práva a povinnosti prenajímateľa a nájomníka.

#### § 387

Nájomnou smluvou prenecháva prenajímateľ za odplatu nájomníkovi vec, aby ju dočasne užíval alebo z nej bral úžitky.

#### § 388

Prenajímateľ je povinný odovzdať prenajatú vec nájomníkovi v stave spôsobilom na dohodnuté užívanie, a ak nebol spôsob užívania dohodnutý, na obvyklé užívanie a v tomto stave ju na svoj náklad udržiavať. Drobné opravy a obyčajné náklady spojené s užívaním však znáša nájomník.

## § 389

Nájomník je oprávnený užívať najatú vec podľa smluvy, a pokiaľ o tom smluva nemá ustanovenie, primerane povahe a určeniu veci. Rovnako sa posudzuje, či má nájomník povinnosť vec užívať a v akej miere.

## § 390

(1) Nájomník je povinný ohlásiť prenajímateľovi bez zbytočného odkladu potrebu opráv, ktoré má vykonať prenajímateľ, ináč zodpovedá za škodu a nemôže žiadať o sľavu z nájomného ani odstúpiť od smluvy.

(2) Nájomník je povinný pripustiť tieto aj iné potrebné opravy.

## § 391

Ak nájomník urobí na vec náklad, ktorý má urobiť prenajímateľ, prislúcha mu náhrada podľa ustanovení o konaní bez príkazu (§§ 443 a nasl.). Nárok na náhradu musí ohlásiť prenajímateľovi do tridsiatich dní po vykonanej práci a môže sa ho domáhať len do tridsiatich dní po vrátení veci; ináč nárok zanikne.

## § 392

Podnájom.

(1) Ak smluva neustanovuje ináč, môže nájomník dať najatú vec do podnájmu.

(2) Ak dá nájomník vec do podnájmu protismluvne, prenajímateľ má právo odstúpiť od smluvy. Nájomné.

## § 393

Ak nie je dojednané alebo osobitnými predpismi ustanovené ináč platí sa nájomné z poľnohospodárskych alebo lesných pozemkov polročne pozadu 1.apríla a 1.októbra, pri ostatných nájmoch mesačne vopred.

## § 394

(1) Na zabezpečenie nájomného má prenajímateľ nehnuteľnosti záložné právo k hnutelným veciam, ktoré sú na prenajatej veci a patria nájomníkovi alebo osobám, ktoré s ním žijú v spoločnej domácnosti ako členovia jeho rodiny, okrem ak veci sú vylúčené z exekúcie.

(2) Záložné právo zanikne, ak sa veci odstránia prv, než budú exekučne opísané, okrem ak budú odstránené z úradného rozkazu a prenajímateľ ohlási svoje práva na súde do ôsmich dní po výkone. Ak sa nájomník sťahuje alebo ak sa veci zavliekajú, hoci nájomné nie je zaplatené alebo zabezpečené, môže prenajímateľ zadržať veci na vlastné nebezpečenstvo, musí však do ôsmich dní žiadať o exekučné opísanie alebo veci vydať.

## § 395

Nájomník nie je povinný platiť nájomné, pokiaľ pre mimoriadne udalosti alebo pre vady ním nezavinené nemohol najatú vec užívať spôsobom dohodnutým alebo ak spôsob užívania nebol dohodnutý, primerane povahe a určeniu veci, alebo ak nemohol z uvedených príčin pri nájme poľnohospodárskych alebo lesných pozemkov dosiahnuť žiaden výnos.

## § 396

(1) Ak môže nájomník užívať najatú vec iba obmedzene alebo ak pri nájme poľnohospodárskych alebo lesných pozemkov úžitky z veci klesli mimoriadnou udalosťou pod polovicu obvyčajného výnosu, má nájomník nárok na pomernú sľavu z nájomného.

(2) Ak nájomník nemôže užívať vec iba pre prekážku, ktorá sa vyskytla na jeho strane, nemá nárok na odpustenie ani na sľavu z nájomného. Prenajímateľ si musí však započítať náklad, ktorý

ušetril, a cenu výhod, ktoré mal z toho, že nájomník vec neužíval, alebo z toho, že vec bola užívaná ináč.

#### § 397

(1) Ak sa nájomník chce domáhať odpustenia alebo sľavy z nájomného, musí udalosť, ktorá zakladá jeho nárok, ohlásiť bez zbytočného odkladu prenajímateľovi; ináč jeho nárok zanikne.

(2) Nároku na odpustenie alebo na sľavu z nájomného nemožno sa vopred vzdať.  
Skončenie nájmu.

#### § 398

(1) Nájom sa skončí uplynutím času, na ktorý bol dojednaný.

(2) Ak nájomník užíva vec aj po skončení nájmu a prenajímateľ do pätnástich dní proti tomu nezakročí na súde, obnovuje sa nájomná smluva za tých istých podmienok, za ktorých bola pôvodne dojednaná. Nájom dojednaný na čas dlhší než rok obnovuje sa vždy na rok, nájom dojednaný na kratší čas, na tento čas.

#### § 399

(1) Ak nájomník správne plní svoje záväzky zo smluvy, má prednostný nárok na uzavretie novej nájomnej smluvy.

(2) Tento nárok nemá, ak vedel pri uzavretí nájomnej smluvy, že vec je na ďalší čas prenajatá už inej osobe, alebo ak má byť novým nájomníkom osoba blízka prenajímateľovi (§ 17 ods. 2) alebo socialistická právnická osoba.

#### § 400

(1) Na zrušenie nájomnej smluvy dojednanej na neurčitý čas je potrebná výpoveď.

(2) Nájomnú smluvu možno vypovedať: pri nájmoch poľnohospodárskych alebo lesných pozemkov na polroka, a to ku dňu 1. októbra; pri nájmoch iných nehnuteľností štvrťročne, najneskôršie pätnásteho dňa mesiaca januára, apríla, júla a októbra, a to ku koncu príslušného kalendárneho štvrťročia; pri nájmoch hnutelých vecí na mesiac kedykoľvek.

#### § 401

(1) Najaté miestnosti treba vypratať a odovzdať tak, aby vlastníkovi alebo novému nájomníkovi mohlo byť na jeho žiadosť poskytnuté primerané miesto, najmenej však polovica miestností, na složené jeho hnutelých vecí, a to pri nájmoch poľnohospodárskych alebo lesných pozemkov 10. októbra, pri nájmoch iných nehnuteľností 10. januára, 10. apríla, 10. júla a 10. októbra.

(2) Vypratanie a odovzdanie nájomného predmetu musí sa skončiť pri nájmoch poľnohospodárskych alebo lesných pozemkov do 15. októbra, pri nájmoch iných nehnuteľností do 15. januára, 15. apríla, 15. júla a 15. októbra.

#### § 402

Ustanovenia o čase výpovede, vypratania a odovzdania platia iba vtedy, ak nie je smluvou alebo osobitnými predpismi ustanovené ináč.

#### § 403

(1) Nájomník je oprávnený odstúpiť od smluvy kedykoľvek, keď bola najatá vec odovzdaná v stave nespôsobilom buď na užívanie dojednané alebo obvyklé, alebo keď sa neskoršie bez nájomníckej viny stane nespôsobilou na dojednané alebo obvyklé užívanie, keď sa stane neupotrebitelnou alebo keď mu bude odňatá taká časť vecí, že by tým bol zmarený účel smluvy.

(2) Ak sú miestnosti najaté na obývanie alebo na to, aby sa v nich ľudia zdržovali, škodlivé zdraviu, má nájomník toto právo aj vtedy, keď pri uzavretí smluvy o tom vedel. Práva odstúpiť od smluvy nemožno sa tu vopred vzdať.

#### § 404

Prenajímateľ môže kedykoľvek odstúpiť od smluvy, ak nájomník, hoci dostal výstrahu, užíva najatú vec alebo trpí, aby sa vec užívala tak, že prenájomníkovi vzniká značná škoda, alebo ak nájomník, hoci bol upomenutý, nezaplatil dlžné nájomné ani do srovnosti ďalšieho nájomného a ak je tento čas kratší než tri mesiace, do troch mesiacov, alebo ak vzhľadom na úradný rozkaz treba najatú vec vypratať.

#### § 405

Skazou najatej veci nájomná smluva zaniká.

#### § 406

Po danej výpovedi alebo najviac v troch mesiacoch pred skončením nájmu je nájomník nehnuteľnej veci povinný, ak nie je dojednané ináč, až do času odovzdania dovoliť, aby ten, kto hodlá vec najat, si ju prezrel v prítomnosti prenájomníka alebo jeho zástupcu, a to tak, aby nájomník nebol prehliadkou zbytočne obťažovaný.

#### § 407

Keď sa nájom skončí, je nájomník povinný vrátiť najatú vec v stave, aký zodpovedá právu a povinnosti vec užívať, obyčajne teda v stave, v akom ju prevzal, so zreteľom na obvyklé opotrebenie.

#### § 408

(1) Ak bola najatá vec poškodená alebo zneužívaním opotrebená, zodpovedá nájomník aj za osoby, ktoré mali príležitosť vec poškodiť alebo zneužívať, pretože patria k jeho domácnosti alebo k podnikaniu; za náhodu však nezodpovedá.

(2) Náhrady možno sa domáhať len do šiestich mesiacov po vrátení najatej veci; ináč nárok zanikne.

#### § 409

Ak dôjde k zmene vlastníctva k nehnuteľnej veci, má len nájomník právo rozviazať nájomnú smluvu riadnou výpoveďou, a to aj keď bola uzavretá na určitý čas; výpoveď však musí dať v najbližšom výpovednom období (§ 400). Pri zmene vlastníctva k hnuťnej veci má právo smluvu takto vypovedať aj nadobúdateľ.

### DVADSIATA PRVÁ HLAVA.

#### VYPOŽIČANIE.

#### § 410

Smluvou o vypožičaní prenecháva požičiavateľ vec vypožičiavateľovi na bezodplatné dočasné užívanie.

#### § 411

Vypožičiavateľ je oprávnený užívať vec spôsobom dohodnutým alebo primeraným povahe a určeniu veci.

#### § 412

(1) Vypožičiavateľ je povinný vec vrátiť v dohodnutom čase. Ak nebol čas na vrátenie dohodnutý, je povinný nemeškať s užívaním, aby mohol vec po splnení účelu bez zbytočného odkladu vrátiť.

(2) Ak nebol dohodnutý ani čas, po ktorý sa má vec užívať, ani účel, na ktorý sa má ona užívať, môže požičiavateľ žiadať vrátenie veci kedykoľvek.

#### § 413

Vypožičiavateľ má právo vec vrátiť predčasne; ak by však požičiavateľovi vznikly z predčasného vrátenia ťažkosti, nemôže sa tak stať proti jeho vôli.

#### § 414

Ak vypožičiavateľ užíva vec neoprávneným spôsobom, môže požičiavateľ žiadať, aby mu bola vec ihneď vrátená.

#### § 415

Ak bola vec poškodená, zničená alebo stratená, je vypožičiavateľ povinný nahradiť aj škodu náhodilú, ku ktorej dal zo svojej viny podnet, okrem ak by náhodilá škoda bola vec aj ináč postihla.

#### § 416

Vypožičiavateľ je oprávnený domáhať sa od požičiavateľa náhrady škody, ktorá mu bola spôsobená vecou danou do užívania, ak požičiavateľ zatajil vypožičiavateľovi jej skryté vady.

#### § 417

Obyčajné náklady spojené s užívaním veci znáša vypožičiavateľ. Na vynaloženie mimoriadnych nákladov na zachovanie veci nemá nárok žiadna zo strán.

#### § 418

Vzájomných nárokov z vypožičania možno sa domáhať len do šiestich mesiacov po vrátení veci; ináč zaniknú.

### DVADSIATA DRUHÁ HLAVA.

#### PÔŽIČKA.

#### § 419

Smluvou o pôžičke prenecháva veriteľ dlžníkovi veci určené podľa druhu, najmä peniaze, a dlžník sa zaväzuje vrátiť po čase veci rovnakého druhu.

#### § 420

Ak nie je čas na vrátenie dohodnutý, je dlžník povinný splniť dlžobu bez zbytočného odkladu, len čo je o to požiadaný.

#### § 421

(1) Ak boli dojednané úroky, nesmú prevyšovať úroky platené z vkladov ústavmi ľudového peňažníctva.

(2) Pri nepeňažnej pôžičke možno ako úroky dojednať plnenie primeraného väčšieho množstva alebo veci lepšej akosti, ale toho istého druhu.

### DVADSIATA TRETIA HLAVA.

#### SMLUVA O ÚSCHOVE.

#### § 422

Smluvou o úschove preberá niekto hnutelnú vec, aby ju opatroval.

## § 423

(1) Uschovávateľ je povinný prevzatú vec opatrovať podľa dohody, a ak niet dohody o spôsobe úschovy, starostlivo opatrovať, najmä dať ju poistiť, pokiaľ je to obvyklé, a keď čas úschovy uplynie, prevzatú vec vrátiť spolu s tým, čo k nej pribudlo.

(2) Uschovávateľ je povinný vrátiť vec ukladateľovi na požiadanie aj skôr, než uplynie čas úschovy, ale sám nie je oprávnený vrátiť ju skôr, okrem ak ju nemôže pre nepredvídanú okolnosť bezpečne alebo bez vlastnej škody opatrovať.

## § 424

Ak nie je dojednané ani z okolností zjavné, ako dlho má vec byť v úschove, môže ukladateľ kedykoľvek žiadať vrátenie veci a uschovávateľ ju kedykoľvek vrátiť.

## § 425

Ak uschovávateľ použije alebo dá použiť inému prevzatú vec, ak ju dá bez svolenia ukladateľa alebo bez nevyhnutnej potreby niekomu inému do úschovy, alebo ak je v meškani s jej vrátením, zodpovedá aj za náhodilú škodu, okrem ak by táto škoda bola postihla uschovanú vec aj ináč.

## § 426

Ukladateľ je povinný, ak nie je dojednané ináč, nahradiť uschovávateľovi podľa všetkých predpisov škodu, ktorá mu vznikla z úschovy, ako aj náklad, ktorý uschovávateľ na vec urobil, aby splnil svoju povinnosť. Odmena za úschovu mu prislúcha, iba ak bola dohodnutá alebo keď to zodpovedá povolaniu uschovávateľa alebo zvyklostiam.

## § 427

Vzájomných nárokov z úschovy možno sa domáhať len do šiestich mesiacov po vrátení veci; ináč zaniknú.

## § 428

(1) Za veci, ktoré boli vnesené prijatými hosťami alebo pre nich, zodpovedá prevádzateľ ubytovacieho podniku ako uschovávateľ.

(2) Nezodpovedá však, keď škoda nie je zavinená ani ním, ani zamestnancami podniku, ani nie je spôsobená inými osobami, ktoré vošli do domu vzhľadom na jeho všeobecnú prístupnosť.

## § 429

Vnesené sú veci, ktoré boli osobe zodpovednej za prevádzku podniku alebo niektorému z jeho zamestnancov odovzdané alebo prinesené na miesto nimi označené alebo na uloženie vecí určené.

## § 430

Za skvosty a podobné drahocenné veci, peniaze a cenné papiere zodpovedá prevádzateľ v takých prípadoch iba do sumy určenej osobitným predpisom, okrem ak ich prijal do úschovy poznajúc ich povahu, alebo ak škodu zaviniť sám alebo ak ju zaviniť osoby použité v prevádzke alebo patriace k domácnosti prevádzateľa.

## § 431

Nárok na náhradu zanikne, ak poškodená osoba, len čo sa dozvie o škode, ju neohlási prevádzateľovi podniku bez zbytočného odkladu. To však neplatí, keď prevádzateľ veci prijme do úschovy.

## § 432

Prevádzateľ má právo vnesené veci zadržať na zabezpečenie svojich pohľadávok, ktoré mu vznikli ubytovaním a stravovaním hosťa, hotovými výdavkami a úschovou veci.

## § 433

Ustanovenia o zodpovednosti prevádzateľa ubytovacieho podniku platia obdobne o prevádzateľoch podnikov so stajňami alebo garážami, čo do ustajnených zvierat, umiestnených vozidiel a vecí, ktoré sú obvykle na nich: To isté platí aj o prevádzateľoch iných podnikov, ústavov a zariadení, prevádzka ktorých so sebou pravidelne prináša odkladanie hnutelností, čo do vecí návštevníkmi odložených na mieste vyhradenom na ich uloženie, a ak niet takého miesta, aj čo do vecí, ktoré sa spravidla vnášajú a odkladajú, keď boli uložené na inom obvyklom mieste.

## DVADSIATA ŠTVRTÁ HLAVA.

## PRÍKAZNÁ SMLUVA.

## Povinnosti príkazníka.

## § 434

Príkaznou smluvou zaväzuje sa príkazník pre príkazcu obstaráť nejakú vec alebo vykonať inú činnosť.

## § 435

Príkazník je povinný konať pri plnení príkazu statočne a podľa svojich schopností a znalostí. Od príkazcových pokynov môže sa odchýliť iba vtedy, ak je to nevyhnutné v záujme príkazcu a ak nemôže včas dostať jeho súhlas; ináč zodpovedá za škodu.

## § 436

Príkazník je povinný vykonať príkaz osobne. Ak sverí bez nevyhnutnej potreby vykonanie príkazu niekomu inému, zodpovedá, ako by príkaz vykonal sám; ak však príkazca dovolil, aby si ustanovil zástupcu, alebo ak tento bol nevyhnutne potrebný, zodpovedá príkazník iba za zavinenie pri voľbe zástupcu.

## § 437

Príkazník je povinný podať príkazcovi na jeho žiadosť všetky zprávy o postupe plnenia príkazu a previesť na príkazcu všetok úžitok z vykonaného príkazu; po vykonaní príkazu predloží príkazcovi vyúčtovanie.

## Povinnosti príkazcu.

## § 438

Príkazca je povinný, ak nie je ináč dojednané, poskytnúť príkazníkovi vopred na jeho žiadosť primerané prostriedky, nevyhnutné na splnenie príkazu, a nahradiť príkazníkovi potrebný a užitočný náklad, ktorý urobil pri vykonávaní príkazu, a to aj vtedy, keď výsledok nenastal.

## § 439

(1) Príkazca je ďalej povinný nahradiť príkazníkovi okrem zavinenej škody aj tú škodu, ktorá vznikla v súvislosti s vykonávaním príkazu.

(2) Ak utrpí príkazník pri vykonávaní príkazu škodu iba náhodou, môže sa domáhať náhrady iba vtedy, ak sa zaviazal vykonať príkaz bezodplatne; nedostane však viac, než by mu prislúchalo ako obvyklá odmena, keby bola dojednaná.

## § 440

(1) Príkazca je povinný poskytnúť príkazníkovi odmenu iba vtedy, ak je dohodnutá alebo obvyklá, najmä vzhľadom na povolanie príkazníka.

(2) Odmenu je príkazca povinný zaplatiť, aj keď výsledok nenastal, okrem ak nezdar konania bol spôsobený vinou príkazníka.

## Zánik príkaznej smluvy.

## § 441

Pre zánik príkaznej smluvy platia primerane ustanovenia o zániku plnomocenstva (§§ 69 až 72).

## § 442

Ak zanikla príkazná smluva odvolaním, je príkazca povinný nahradiť príkazníkovi náklady, ktoré do odvolania mal, utrpenú škodu, a ak prislúcha príkazníkovi odmena, aj časť odmeny primeranej vykonanej práci. To platí aj vtedy, ak bolo dokončenie príkazného konania zmarené náhodou, ku ktorej príkazník nedal podnet.

## DVADSIATA PIATA HLAVA.

## KONANIE BEZ PRÍKAZU.

## § 443

(1) Ak niekto obstará, hoci nie je na to oprávnený, cudziu vec, aby odvrátil hroziacu škodu, je ten, koho vec bola obstaraná, povinný nahradiť konajúcemu bez príkazu potrebný náklad, aj keď výsledok bez viny konajúceho nenastal.

(2) Ak však niekto zakročí z občianskej povinnosti, aby odvrátil významnú škodu, má proti tomu, vo veci koho konal, nárok na náhradu škody ako príkazník, pokiaľ mu škoda nebude nahradená ináč.

## § 444

(1) Ak nejde o odvrátenie hroziacej škody, musí ten, kto chce obstaráť vec iného, upovedomiť ho o tom a vyčkať jeho súhlas.

(2) Ak tak neurobí a ak ide o konanie v prospech iného, má konajúci bez príkazu nárok na náhradu nákladov, ktorými bol ten, v záujme koho konal, v čase skončenia konania obohatený.

## § 445

(1) Kto zasiahne do veci iného, bez toho že by šlo o odvrátenie hroziacej škody, zodpovedá aj za náhodu, okrem ak by vznikla aj bez jeho zásahu.

(2) To isté platí, ak sa niekto vmieša do veci iného proti jeho platne prejavenej vôli, okrem ak ide o odvrátenie významnej škody z občianskej povinnosti.

## § 446

Ak nemá konajúci bez príkazu nárok na náhradu nákladov, je oprávnený, pokiaľ je to možné, vziať si (§ 148 ods. 2), čo na svoj náklad zadovážil.

## § 447

Konajúci bez príkazu je povinný dokončiť konanie, podať o ňom vyúčtovanie a previesť všetko, čo získal, na toho, koho vec obstaral.

## DVADSIATA ŠIESTA HLAVA.

## SMLUVA O DIELO.

Pojem a obsah.

## § 448

Smluvou o dielo zaväzuje sa objednávateľovi ten, komu bolo dielo zadané, že ho za odmenu vykoná na svoje nebezpečenstvo.

## § 449

Od obsahu smluvy a od povahy diela závisí, či je ten, komu bolo dielo zadané, povinný vykonať ho osobne, alebo či je oprávnený dať dielo vykonať na svoju osobnú zodpovednosť.

## § 450

Zodpovednosť za vady.

(1) Ak má dielo vady, ktoré ho robia neupotrebitelným alebo ktoré odporujú dohovoru, môže objednávateľ odstúpiť od zmluvy. Ak tak nechce urobiť alebo ak má dielo inú vadu, môže sa domáhať bezodplatnej opravy - ak nevyžaduje prílišný náklad - alebo primeranej sľavy z odmeny. Na opravu musí poskytnúť primeranú lehotu s upozornením, že po jej uplynutí opravu neprijme.

(2) Ináč platia všeobecné ustanovenia o zodpovednosti za vady (§§ 225 a nasl.).

Zmar diela alebo jeho vykonania.

## § 451

Ak sa dielo nepodarí preto, že hmota dodaná objednávateľom bola zrejme nevhodná, alebo preto, že objednávateľ dal zrejme nesprávne príkazy, zodpovedá za škodu ten, komu bolo dielo zadané, len vtedy, ak na to objednávateľa neupozornil.

## § 452

(1) Ak treba na vykonanie diela spolupôsobenie objednávateľa, je ten, komu bolo dielo zadané, oprávnený určiť na to primeranú lehotu a po jej márnom uplynutí môže odstúpiť od zmluvy, ak na tento následok upozornil.

(2) To isté platí, ak sa dielo vykonáva u objednávateľa a ten neurobí potrebné zdravotné a bezpečnostné opatrenia pre osoby vykonávajúce dielo.

## § 453

Ak bolo dielo zmarené náhodou pred časom splnenia, stráca ten, komu bolo dielo zadané, nárok na odmenu.

## § 454

Aj keď nebolo dielo vykonané, patrí tomu, komu bolo zadané, odmena, ak bol ochotný dielo vykonať a ak mu v tom zabránily okolnosti na strane objednávateľa. Je však povinný dať si započítať to, čo ušetril nevykonaním diela, čo zarobil ináč alebo čo úmyselne zameškal zarobiť.

## § 455

Ak bol ten, komu bolo dielo zadané, zdržaný vo vykonávaní diela okolnosťami na strane objednávateľa, patrí mu za to primeraná náhrada.

## § 456

Objednávateľ je oprávnený odstúpiť od zmluvy aj vtedy, ak je zřejmé, že dielo nebude hotové včas alebo nebude vykonané riadne, a ak ten, komu bolo zadané, neurobí nápravu ani v danej primeranej lehote.

Odmena.

## § 457

(1) Ak nie je výška odmeny určená zmluvou alebo osobitnými predpismi, treba poskytnúť primeranú odmenu.

(2) Ak nie je dojednané ináč, dáva sa odmena až po skončení diela. Ak sa však dielo vykonáva po čiastkach alebo ak vyžaduje náklady, je ten, komu bolo zadané, oprávnený domáhať sa už pri vykonávaní diela od objednávateľa primeranej časti odmeny a náhrady nákladov.

## § 458

(1) Ak bolo dielo zadané podľa rozpočtu a ak bola záväznosť rozpočtu zaručená, nemôže sa ten, komu bolo zadané, domáhať zvýšenia odmeny, ani keď sa rozpočítané práce ukázu nepredvídane veľké alebo nákladné.

(2) Ak bol zaručená úplnosť rozpočtu, nemôže sa ten, komu bolo dielo zadané, domáhať zvýšenia odmeny, ak sa objaví potreba ďalších prác na dokončenie diela.

## § 459

Ak bolo dielo zadané podľa rozpočtu, záväznosť ktorého nebola zaručená, a ak sa ukáže, že je nevyhnutné značne ho prekročiť, môže objednávateľ odstúpiť od zmluvy, ak poskytne primeranú náhradu za vykonanú prácu a vzniknuté náklady. Ten, komu bolo dielo zadané, musí však bez zbytočného odkladu, len čo sa ukáže, že prekročenie rozpočtu je nevyhnutné, oznámiť to objednávateľovi, ináč stratí nárok na náhradu za práce prevyšujúce rozpočet.

## § 460

(1) Ak sa nehlási neznámy alebo nie ľahko dosiahnuteľný objednávateľ o objednané dielo v čase šiestich mesiacov a ak nemá predmet, ktorý má byť objednávateľovi vydaný, cenu prevyšujúcu sumu určenú osobitným predpisom, môže sa ten, komu bolo dielo zadané, domáhať, aby vec mohol dať predať na verejnej dražbe. Z výťažku dražby sa mu uhradí odmena a náklady.

(2) Čas šiestich mesiacov sa počíta odo dňa, keď dielo malo byť podľa zmluvy prevzaté, a ak bolo vykonané neskoršie, odo dňa, keď bolo dokončené.

## § 461

Vplyv smrti strán na zmluvu.

(1) Zmluva o dielo, pri vykonávaní ktorého záleží na obzvláštnych osobných vlastnostiach toho, komu bolo dielo zadané, ruší sa jeho smrťou. Jeho dedičia sa môžu domáhať iba zaplatenia upotrebitelnej hmoty pripravenej na dielo a časti odmeny, primeranej upotrebitelným výsledkom vykonanej práce.

(2) Smrť objednávateľa sama osebe zmluvu neruší.

DVADSIATA SIEDMA HLAVA.  
ZASIELATEĽSKÁ ZMLUVA.

## § 462

Zasielateľskou zmluvou sa zaväzuje zasielateľ príkazcovi, že mu obstará na jeho účet, avšak vo vlastnom mene, dopravu vecí.

## § 463

Zasielateľ je oprávnený žiadať, aby mu bol príkaz na obstaranie dopravy daný písomne (zasielateľský list).

## § 464

Ak to príkazca výslovne nezakáže, môže zasielateľ vykonať dopravu sám, a ak to nie je na ujmu dopravy, môže na obstaranie dopravy použiť ďalšieho zasielateľa. Je však povinný upovedomiť ho o príkaze a vydať mu doklady potrebné na vykonanie príkazu.

## § 465

Zasielateľ je povinný vykonať príkaz s odbornou starostlivosťou. Poistiť sverenú veci je však povinný iba na osobitný príkaz.

## § 466

Ak zasielateľ použije na vykonanie príkazu iného zasielateľa, zodpovedá príkazcovi iba za zavinenie pri jeho voľbe. Ak použije iného zasielateľa, hoci to príkazca zakázal, zodpovedá mu, ako keby konanie uskutočnil sám.

## § 467

Zasielateľ je povinný podať príkazcovi zprávu o škode, ktorá zasielaným veciam hrozí alebo na nich vznikla, len čo sa o tom dozvie; ináč zodpovedá za škodu vzniknutú tým, že opomenul príkazcu upovedomiť.

## § 468

(1) Zasielateľovi patrí popri náhrade potrebných a užitočných nákladov dohodnutá odmena a ak nebola dohodnutá, odmena podľa vydaných sadzieb, a ak ich niet, odmena primeraná.

(2) Zasielateľ je oprávnený žiadať od príkazcu zaplatenie odmeny, len čo uzavrel smluvu s dopravcom a odovzdal mu zasielané veci.

## § 469

Ak je nebezpečenstvo skazy alebo znehodnotenia zasielaných vecí a ak niet času vyžiadať si úpravu príkazu, alebo ak príkazca mešká s takouto úpravou, môže zasielateľ dať veci predať na verejnej dražbe.

## § 470

Zasielateľ má na zabezpečenie všetkých svojich nárokov, a to aj z bežného účtu v zasielateľskom pomere, záložné právo na zasielaných veciach, kým sú v jeho úschove alebo v úschove niekoho, kto ich má pri sebe v jeho mene, alebo dokiaľ má cenné papiere, ktoré ho oprávňujú, aby nakladal so zasielanými vecami.

## § 471

Zasielateľ môže žiadať o povolenie predaja zálohu, bez toho aby žaloval. Súd nariadi predaj bez vypočutia príkazcu a na nebezpečenstvo zasielateľa.

## § 472

Ďalší zasielateľ je povinný vykonať opatrenia, ktoré patria predošlým zasielateľom, obzvlášť ich záložné práva, a je oprávnený uspokojiť ich nároky. Tieto nároky, pokiaľ ich uspokojil, prechádzajú na neho spolu so záložným právom ich zabezpečujúcim.

## § 473

(1) Nároky proti zasielateľovi pre úplnú alebo čiastočnú stratu, poškodenie alebo oneskorené dodanie premlčujú sa v jednom roku. Pri nárokoch pre úplnú stratu zasielaných vecí začína sa premlčacia doba odo dňa, keď zaslané veci mali byť dodané, pri nárokoch pre čiastočnú stratu, poškodenie alebo oneskorené dodanie odo dňa, keď došlo k dodaniu.

(2) Predchádzajúce ustanovenia neplatia, ak ide škodu spôsobenú zámerne.

## DVADSIATA ÔSMA HLAVA.

## DOPRAVNÁ SMLUVA.

## § 474

Dopravnou smluvou sa dopravca zaväzuje odosielateľovi, že za odplatu vykoná dopravu vecí a vydá ju určenému príjemcovi.

## § 475

D dopravca je oprávnený žiadať, aby mu odosielateľ vydal písomné potvrdenie o objednávke dopravy (nákladný list).

## § 476

(1) Možno tiež dojednať, že dopravca vydá odosielateľovi náložný list.

(2) Náložný list je cenný papier obsahujúci dopravcov záväzok vydať náklad tomu, kto náložný list predloží a potvrdí na ňom prijatie nákladu.

## § 477

Náložný list obsahuje: označenie nákladu podľa povahy, množstva a značiek, meno odosielateľa, meno a bydlisko (sídlo) dopravcu, meno osoby, ktorej alebo na rad ktorej má byť náklad dopravený, miesto dodania, miesto a deň vystavenia, ustanovenie o dovoznom a podpis dopravcu.

## § 478

Doprovca je povinný vyhovieť aj novým príkazom odosielateľa, dokiaľ nevydal zásielku príjemcovi. Ale ak bol vydaný náložný list, môže takýto príkaz dať iba majiteľ náložného listu.

## § 479

(1) Dopravca je povinný venovať na riadne vykonanie dopravy odbornú starostlivosť a vykonať dopravu v dojednanej lehote, a ak nebola dojednaná, bez zbytočného odkladu. Ak to nebolo výslovne zakázané, môže dopravca na vykonanie dopravy použiť ďalšieho dopravcu. Pritom zodpovedá za všetkých svojich zamestnancov a za iné osoby, ktoré použije pri vykonávaní dopravy.

(2) Dopravované veci je dopravca povinný poistiť, iba ak je mu to osobitne prikázané.

## § 480

Dopravca zodpovedá za škody, ktoré vzniknú na dopravovaných veciach od prevzatia na dopravu až do vydania príjemcovi, okrem ak škoda bola spôsobená odosielateľom alebo vadnosťou zásielky alebo jej obalu, ktorú nemohol dopravca poznať, alebo neodvratiteľnou náhodou.

## § 481

(1) Pri strate je dopravca povinný nahradiť bežnú cenu, ktorú mala stratená vec v mieste odoslania v čase, keď bola prijatá na dopravu. Okrem toho je povinný znášať dovozné, clo a iné náklady zaplatené v súvislosti s dopravou stratenej veci.

(2) Pri poškodení je povinný nahradiť sumu, o ktorú bola dopravovaná vec znehodnotená.

## § 482

Dopravca má na zabezpečenie všetkých svojich nárokov, ktoré vyplývajú z vykonania dopravnej zmluvy, záložné právo na dopravovaných veciach, pokiaľ s nimi môže nakladať.

## § 483

Ak viazne na dopravovaných veciach niekoľko záložných práv, má právo neskôr vzniknuté prednosť pred právom vzniknutým skôr. Záložné práva dopravcov majú prednosť pred záložným právom zasielateľa.

## § 484

(1) O odmene za dopravu, o náhrade nákladov, o práve predať dopravované veci na verejnej dražbe a o výkone záložného práva dopravcu platia obdobne ustanovenia dané pre zasielateľa (§§ 468, 469 a 471).

(2) Pre dopravnú zmluvu platí obdobne tiež ustanovenie o premlčaní nárokov zo zasielateľskej zmluvy (§ 473).

DVADSIATA DEVIATA HLAVA.

SPROSTREDKOVATEĽSKÁ SMLUVA.

## § 485

Kto sľúbi odmenu za to, že mu bude zadovážená príležitosť uzavrieť smluvu alebo že mu bude uzavretie smluvy sprostredkované, je povinný poskytnúť odmenu iba vtedy, keď výsledok bol dosiahnutý pričinením sprostredkovateľa.

## § 486

(1) Sprostredkovateľovi patrí odmena v dojednanej výške; ak nie je dojednaná, odmena podľa vydaných sadzieb, a ak ich niet, primeraná odmena. Ani dojednaná odmena nesmie prekročiť úradnú sadzbu.

(2) Ak bola odmena sľúbená len pre prípad určitej činnosti sprostredkovateľa, alebo ak je dojednané, že sprostredkovateľ bude činný iba v prospech príkazu, nevznikne nárok na odmenu, ak smluva bola uzavretá za iných okolností.

## § 487

Ak sa ukáže dojednaná odmena neprimeranou, upraví ju súd; práva domáhať sa tejto úpravy nemožno sa vopred vzdať.

## § 488

Náklady sa uhradzujú sprostredkovateľovi len vtedy, ak je to výslovne dojednané.

## TRIDSIATA HLAVA.

## SMLUVA O SDRUŽENÍ.

## § 489

Niekoľko osôb sa môže sdružiť, aby sa spoločne pričínili o dosiahnutie hospodárskeho účelu.

## § 490

Ak sa takto sdružia fyzické osoby, musia sa na činnosti sdruženia zúčastniť vlastnou prácou.

## § 491

Do sdruženia môže členovia vnieť aj vklady v peniazoch alebo v iných veciach. Ak nie je smluvou ináč ustanovené, predpokladá sa, že vklady všetkých členov sú rovnaké.

## § 492

Vklady urobené v peniazoch alebo v iných veciach určených podľa druhu sú v spoluvlastníctve všetkých členov. Ostatné vklady, ak nie je v smluve ináč ustanovené, sú v spoločnom bezodplatnom požívaní.

## § 493

Majetok nadobudnutý pri prevádzaní spoločnej činnosti stáva sa spoluvlastníctvom všetkých členov.

## § 494

(1) Podiely na majetku nadobudnutom spoločnou činnosťou sú rovnaké, ak nie je smluvou ustanovené ináč.

(2) Zo záväzkov sú členovia zaviazaní rukou spoločnou a nerozdielnou.

## § 495

(1) Ak nie je v smluve ustanovené ináč, rozhodujú členovia o obstarávaní spoločných vecí jednomyseľne.

(2) Ak má podľa smluvy rozhodovať väčšina hlasov, patrí každému členovi jeden hlas; veľkosť podielu nerozhoduje.

## § 496

Každý člen, aj keď nevykonáva správu, má právo presvedčiť sa o hospodárskom stave združenia. Ustanovenia smluvy tomu odporujúce sú neplatné.

## § 497

(1) Každý člen môže zo združenia vystúpiť, nie však v nevhodnom čase alebo na ujmu ostatných. Z vážnych dôvodov však môže vystúpiť kedykoľvek, a to aj keď bola dohodnutá výpovedná lehota.

(2) Z vážnych dôvodov možno člena zo združenia vylúčiť, a to, ak neustanovuje smluva ináč, iba jednomyselným usnesením ostatných členov.

## § 498

Členovi, ktorý vystúpil alebo bol vylúčený, vráti sa veci vnesené do požívania. Podiel na majetku, ako sa javí v deň vystúpenia alebo vylúčenia, vypláti sa mu v peniazoch.

## § 499

Ani člen, ktorý vystúpil, ani člen vylúčený sa neoslobodzuje od zodpovednosti za záväzky, ktoré vznikli do dňa jeho vystúpenia alebo vylúčenia.

## § 500

Pri zániku združenia vykonajú všetci členovia majetkové usporiadanie. Nároky veriteľov treba vopred uspokojiť alebo zabezpečiť.

## TRIDSIATA PRVÁ HLAVA.

## SMLUVA O DÔCHODOK.

## § 501

Smluvou o dôchodok sa zakladá niekomu doživotne alebo na ináč obmedzený čas neurčitého trvania nárok na vyplácanie určitého dôchodku.

## § 502

Na platnosť smluvy o dôchodok je potrebné, aby bola uzavretá písomne.

## § 503

Nárok na dôchodok nemožno previesť na iného. Sročné dávky možno postúpiť.

## TRIDSIATA DRUHÁ HLAVA.

## STÁVKA A HRA.

## § 504

(1) Výhry zo stávky alebo hry nemožno vymáhať; vymáhať nemožno ani pohľadávky z pôžičiek poskytnutých vedome do stávky alebo hry. Také výhry a pohľadávky nemôžu byť ani platne zabezpečené.

(2) Žreb sa posudzuje ako stávka alebo hra.

## § 505

Predchádzajúce ustanovenia neplatia, ak ide o výherný podnik, ktorý prevádza štát alebo ktorý bol úradne povolený.

## TRIDSIATA TRETIA HLAVA.

## VEREJNÉ PRISLÚBENIE.

## § 506

Prislúbenie odmeny za nejaký výkon osobe nie určitej je záväzné, len čo sa verejne vyhlási.

## § 507

(1) Ak bol výkon uskutočnený spoločnou činnosťou niekoľkých osôb, rozdelí sa odmena, ak vyhláška neobsahuje iné ustanovenie, podľa pomeru účasti týchto osôb na výkone; ak nemožno tento pomer určiť, rozdelí sa rovnakým dielom medzi všetkých.

(2) Ak nejde o spoločnú činnosť, dostane odmenu ten, kto výkon uskutoční najskôr. Ak tak urobí niekoľko osôb súčasne alebo včas v lehote na to určenej rozdelí sa odmena medzi ne rovnakým dielom.

## § 508

(1) Verejné prisľúbenie odmeny za lepší pracovný výkon, postup alebo výsledok zaväzuje toho, kto odmenu prisľúbil, na zaplatenie sľúbenej odmeny tomu, práca koho splňuje podmienky súťaže. Ak je niekoľko rovnakých prác, rozdelí sa odmena medzi uchádzačov rovnakým dielom.

(2) Vypísanie verejnej súťaže musí obsahovať lehotu súťaže, výšku odmeny a ostatné podmienky. Vo vyhláške treba tiež uviesť, ako sa preskúma, či práce vyhovujú podmienkam súťaže a podľa akého meradla budú práce porovnané a ocenené.

## PIATA ČASŤ.

## DEDIČSKÉ PRÁVO.

## TRIDSIATA ŠTVRTÁ HLAVA.

## DEDIČSTVO.

## Nadobudnutie dedičstva.

## § 509

Dedičstvo sa nadobúda poručiteľovou smrťou.

## § 510

Dedičom môže byť osoba fyzická i právnická.

## § 511

Dedič môže nadobudnúť buď všetok poručiteľov majetok alebo jeho pomerný diel, alebo i len jednotlivé veci alebo práva.

## § 512

Dedí sa zo zákona, zo závetu alebo z oboch týchto dôvodov.

## § 513

Ak dedič nenadobudne dedičstvo zo závetu, sú miesto neho povolani zákonní dedičia, a čo nenadobudne žiaden dedič, pripadne ako odúmrf štátu.

## § 514

(1) Dedič je povinný uhradiť náklady primeraného pohrebu poručiteľa, ako aj plniť záväzky, ktoré na neho prešli poručiteľovou smrťou; všetko podľa ustanovení o pomernej alebo prednostnej úhrade a len do výšky ceny nadobudnutého dedičstva. Veriteľom, ktorí svoje nároky neoznámili, hoci ich dedič dal na to súdne vyzvať, dedič nezodpovedá, pokiaľ je cena ním nadobudnutého dedičstva vyčerpaná nárokmi ostatných veriteľov.

(2) Ak je niekoľko dedičov, každý z nich je povinný plniť záväzky sumou, aká zodpovedá pomeru ceny jeho dedičstva k cene úhrnu toho, čo sa im dedičstvom dostalo.

## § 515

Ak odúmrf pripadne štátu, štát zodpovedá za záväzky rovnako, ako by bol dedičom.

## § 516

Zrieknutie sa dedičstva.

Dedičstva sa možno vopred zrieknuť písomnou smluvou s poručiteľom; kto sa zrieka dedičstva, môže tak urobiť aj s účinkom pre svojich potomkov.

Odmietnutie dedičstva.

## § 517

(1) Dedič môže dedičstvo odmietnuť.

(2) Odmietnuť dedičstvo nemôže však dedič, ktorý si už ako dedič skutočne počínal.

## § 518

Dedičstvo možno odmietnuť iba výslovným prejavom, urobeným na súde písomne alebo ústne do súdnej zápisnice.

## § 519

(1) Prejav o odmietnutí môže dedič urobiť len do mesiaca odo dňa, keď bol o svojom dedičskom práve úradne upovedomený, okrem ak mu súd so zreteľom na osobitné pomery určí dlhšiu lehotu.

(2) Ak sa neurobí v lehote súdom danej prejav, či neprítomní alebo neznámi dedičia dedičstvo odmietajú alebo nie, predpokladá sa, že poručiteľ nezanechal žiadnych takých dedičov.

## § 520

Ak odmietne dedič len časť dedičstva alebo ak pripojí k prejavu iné výhrady alebo podmienky, hľadá sa na vec tak, ako by dedičstvo nebol odmietol.

## § 521

(1) Prejav dediča, že dedičstvo odmieta, je neodvolateľný; to isté platí, ak vyhlási, že dedičstvo neodmieta.

(2) Opatrovník neprítomného alebo neznámeho dediča (§ 61 ods. 2) nemôže takéto prejavy urobiť; zmocnenec dedičov ich môže urobiť iba podľa osobitného plnomocenstva na to daného.

## § 522

Dedičská nespôsobilosť.

(1) Dedič nie je spôsobilý ten, kto spácha úmyselný trestný čin proti poručiteľovi, jeho manželovi, deťom alebo rodičom, alebo zavrhnutiehodné konanie proti prejavu poručiteľov poslednej vôle.

(2) Dedičská nespôsobilosť prestáva, ak poručiteľ dedičovi odpustí.

Právne následky zrieknutia sa dedičstva, jeho odmietnutia a dedičskej nespôsobilosti.

## § 523

Na toho, kto sa dedičstva vopred zriekol, ako aj na jeho potomkov, ak sa zriekol dedičstva i za nich, hľadá sa, ako keby sa poručiteľovej smrti nedožili; to však neplatí o dedičoch poručiteľom neskoršie predsa povolaných.

## § 524

Ak dedič dedičstvo odmietne, hľadá sa na neho, ako keby sa poručiteľovej smrti nedožil.

## § 525

Ak dedič nie je spôsobilý dedič, hľadá sa na neho, ako keby sa poručiteľovej smrti nedožil. Ak dôvod dedičskej nespôsobilosti vyjde najavo až po potvrdení dedičstva, pravý dedič môže sa domáhať vydania dedičstva, poprípade náhrady škody.

TRIDSIATA PIATA HLAVA.  
DEDENIE ZO ZÁKONA.

Zákonní dedičia.

§ 526

V prvej skupine dedia rovnakým dielom poručiťlove deti a pozostalý manžel.

§ 527

Ak sa dieťa nedožije poručiťlovej smrti, nadobúdajú jeho dedičský podiel rovnakým dielom jeho deti; ak sa nedožily poručiťlovej smrti ani tieto deti alebo niektoré z nich, dedia rovnako ich potomci.

§ 528

Ak niet poručiťlových potomkov, dedí pozostalý manžel v druhej skupine a spolu s ním poručiťlovi rodičia, ako aj osoby, ktoré žily s poručiťlom najmenej po čas jedného roku pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti ako členovia rodiny a ktoré sa z tohto dôvodu staraly o spoločnú domácnosť alebo boli odkázané výživou na poručiťla.

§ 529

Dedícia druhej skupiny dedia rovnakým dielom; manžel však vždy najmenej polovicu poručiťlovho majetku.

§ 530

Ak sa nedožil poručiťlovej smrti niektorý z rodičov, nadobúdajú dedičský podiel tohto zomrelého rodiča rovnakým dielom jeho deti, a ak ich niet, jeho rodičia.

§ 531

Pozostalý manžel, ktorý žil s poručiťlom v čase jeho smrti v spoločnej domácnosti, dedí popri svojom podiele nedoplatky poručiťlovej odmeny za prácu a opakujúcich sa dôchodkov až do výšky jednomesačného príjmu, ako aj obvyklé domáce zariadenie poručiťla.

§ 532

(1) Osvojenec a jeho potomci a osvojiteľ a jeho príbuzní dedia navzájom podľa dedičských skupín ako príbuzní.

(2) Osvojenec nededí v pôvodnej rodine a pôvodná rodina osvojeného nededí po ňom. Ale ak sa osvojenecký pomer zruší, obnoví sa dedenie v pôvodnej rodine.

§ 533

Započítanie do zákonného podielu.

(1) Poručiťlovým potomkom, jeho rodičom a starým rodičom sa započíta v pomere medzi nimi do ich dedičských podielov všetko, čo za poručiťlovho života od neho bezodplatne dostali. Ak je dedičom potomok vzdialenejší, započíta sa aj to, čo dostal od poručiťla jeho predok.

(2) Nezapočítavajú sa však obvyklé darovania, primerané zárobkovým a majetkovým pomerom poručiťla, ani to, čo poskytol na výživu a výchovu potomkov a vôbec pri plnení svojej zákonnej vyživovacej povinnosti.

TRIDSIATA ŠIESTA HLAVA.  
DEDENIE ZO ZÁVETU.

Závet.

## § 534

Závet je jednostranný prejav poručiteľov vôle, ktorým poručiteľ osobne robí poriadok o svojom majetku.

## § 535

Jedným závetom môže urobiť poriadok len jediný závetca.

## § 536

Ak poručiteľ ustanovil jedného alebo niekoľkých dedičov s určením podielov alebo jednotlivých vecí a ak tým, čo nadobudli, jeho majetok nie je vyčerpaný, sú na zvyšujúcu časť majetku povolaní dedičia zákonní.

## § 537

Ak sa niekomu zanechala peňažná suma alebo iná hnutelná vec ako odkaz, platia o odkaze a o odkazníkovi primerane ustanovenia o dedičstve a o dedičovi. Odkazovník však nezodpovedá za poručiteľove záväzky, ani za náklady jeho pohrebu, ak bola odkazníkovi zanechaná vec, ktorej cena je v pomere k cene zanechaného majetku len nepatrná, a ak súhrn odkazov nerobí viac ako štvrtinu toho, čo zostane zo zanechaného majetku po odpočítaní dlžôb.

## § 538

Pri výklade závetu treba dbať na to, aby bola splnená skutočná vôľa závetcu.

## § 539

Závetca môže v závete ustanoviť náместného dediča pre prípad, že dedič ním povolaný dedičstvo nenadobudne.

## § 540

(1) Robiť posledný poriadok nemôže, kto nie je v plnom rozsahu svojprávny (§§ 9 a nasl.).

(2) Maloletý, ktorý dovŕšil pätnásť rok, môže však urobiť posledný poriadok o tom, čo nadobudol vlastnou prácou.

Náležitosti závetu.

## § 541

(1) Závet možno urobiť len v písomnej forme.

(2) Z každého závetu musí byť zjavný deň, mesiac a rok, kedy bol spísaný.

## § 542

Vlastnoručný závet musí byť vlastnou rukou napísaný a podpísaný.

## § 543

Závet, ktorý nenapísal závetca vlastnou rukou, musí vlastnou rukou podpísať a pred dvoma svedkami súčasne prítomnými výslovne prejavíť, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu. Svedkovia sa musia na závet podpísať.

## § 544

(1) Závetca, ktorý nemôže čítať alebo písať, musí prejavíť svoju poslednú vôľu pred tromi svedkami súčasne prítomnými do zápisnice, ktorá mu musí byť prečítaná. Potom musí pred nimi potvrdiť, že listina obsahuje jeho pravú vôľu. Pisateľom a predčítateľom môžu byť i svedkovia; pisateľ však nesmie byť zároveň predčítateľom.

(2) V zápisnici musí byť uvedené, že závetca nemôže čítať alebo písať, kto zápisnicu napísal a kto prečítal a akým spôsobom závetca potvrdil, že listina obsahuje jeho pravú vôľu. Zápisnicu musia svedkovia podpísať.

## § 545

(1) Každý môže prejaviť svoju poslednú vôľu do úradnej zápisnice na súde alebo pred notárom; svedkov netreba.

(2) Maloletí, ktorí dovŕšili pätnásť rok, ako aj slepí, hluchí, ktorí nemôžu čítať, a nemí, ktorí nemôžu písať, môžu urobiť posledný poriadok len na súde alebo pred notárom. Ak hluchý závetca nemôže čítať, alebo nemý nemôže písať, treba pribrať tlmočníka, ktorý sa s ním môže dorozumieť a má spôsobilosť byť svedkom závetu.

Svedkovia a osoby zúčastnené pri robení závetu.

## § 546

Svedkovia závetu nemôžu byť nesvojprávnymi, slepí, hluchí, nemí a tí, ktorí nepoznajú reč, v ktorej sa prejav vôle robí, ani duchovní a rehoľníci.

## § 547

Závetom povolaný dedič a osoby jemu blízke (§ 17 ods. 2) nemôžu pri robení závetu pôsobiť ako úradné osoby, svedkovia, pisatelia, tlmočníci alebo predčitatelia.

Neplatné ustanovenia závetu.

## § 548

Ustanovenia závetu, ktoré sa priečia zákonu alebo všeobecnému záujmu, ako aj ustanovenia nesrozumiteľné alebo odporujúce si, sú neplatné.

## § 549

(1) Ustanovenie závetu, ktorým bol niekto povolaný za dediča veci, ktorá nie je v zanechanom majetku, je neplatné.

(2) Ak bol však niekto povolaný za dediča peňažnej sumy, ktorá nie je v zanechanom majetku, alebo prostriedkov na výchovu, výživu alebo zaopatrenia, je ustanovenie platné. Ak sa dedičia na splnení závetu nedohodnú, upraví splnenie súd; pritom dbá, aby každý z dedičov prispel tak, ako možno od neho slušne žiadať.

## § 550

Neplatná je podmienka, ktorou poručiteľ obmedzil povolanie niekoho za dediča. Neplatné je aj ustanovenie závetu, že to, čo sa zanecháva, má dedič nadobudnúť len na určitý čas alebo neskôršie než dňom poručiteľovej smrti, ako aj ustanovenie závetu o tom, na koho má prejsť dedičstvo po dedičovej smrti. Neplatný je aj poručiteľov príkaz, aby dedič použil dedičstvo alebo jeho časť určitým spôsobom alebo aby niečo vykonal.

## § 551

Závet je neplatný potiaľ, pokiaľ závetca nezanechal svojim maloletým potomkom tolko, koľko robí cena ich celého zákonného podielu, alebo pokiaľ nezanechal iným svojim potomkom alebo tomu z rodičov, ktorý je v čase poručiteľovej smrti v núdzi a už neschopný práce, tolko, koľko robí cena troch štvrtín podielu, ktorý by im patril podľa ustanovení o dedení zo zákona.

## § 552

Vydedenie.

(1) Dediča, ktorého zákonný podiel nemôže byť závetom skrátený vôbec alebo nie o viac ako o štvrtinu jeho ceny (§ 551), môže závetca vydediť preto, že ho opustil v núdzi alebo že bol odsúdený pre úmyselný trestný čin alebo že trvale odopiera pracovať. Ak je takto vydedený poručiteľovým potomkom, nadobúdajú jeho dedičský podiel jeho potomci.

(2) Pre vydedenie platia rovnaké náležitosti ako pre urobenie závetu.

## § 553

Zrušenie závetu a vydedenia.

(1) Závet sa zrušuje neskorším platným závetom, pokiaľ vedľa neho nemôže obstať, alebo jeho odvolaním. Odvolanie vyžaduje spôsobilosť a formu, aké sú potrebné pre platný závet. Ak poručiteľ závet úmyselne zničí, zruší tým svoj závet.

(2) To isté platí o zrušení vydedenia.

## TRIDSIATA SIEDMA HLAVA.

## ZABEZPEČENIE DEDIČSTVA, OCHRANA DEDIČOV A POTVRDENIE DEDIČSTVA.

Zabezpečenie dedičstva.

## § 554

Zanechaný majetok treba úradne spísať.

## § 555

Súd nariadi na návrh alebo z úradnej povinnosti zabezpečenie dedičstva, ak je to potrebné na ochranu nárokov štátu alebo iného všeobecného záujmu alebo právnym záujmom dediča alebo poručiteľovho veriteľa, a to na čas, kým záujem trvá.

## § 556

Ak tomu nebráni spôsob zabezpečenia, môže dedič, kým mu dedičstvo nebolo ešte potvrdené, dedičstvo celkom alebo čiastočne scudzíť, zadlžiť, zmeniť jeho podstatu alebo robiť opatrenia, ktoré presahujú rámec obvyklého riadneho hospodárenia, len s privolením súdu.

Ochrana pravého dediča.

## § 557

(1) Ak sa zistí pravý dedič len neskoršie, je povinný i ten, komu súd dedičstvo potvrdil, vydať mu majetok, ktorý má z dedičstva, podľa zásad o oprávnenom a neoprávnenom držiteľovi (§§ 145 a nasl.); pritom sa však nesmie na škodu pravého dediča obohatiť. Kto dobromyseľne nadobudol niečo od nepravého dediča, ktorému nadobudnutie súd potvrdil, nikomu za to nezodpovedá.

(2) Predchádzajúce ustanovenie platí obdobne, ak dedičstvo pripadlo ako odúmrf štátu.

## § 558

Nárok na vydanie dedičstva sa premlčí uplynutím troch rokov od poručiteľovej smrti alebo odo dňa, keď jeho vyhlásenie za mŕtveho nadobudne právoplatnosť.

Potvrdenie o nadobudnutí dedičstva.

## § 559

Súd potvrdí nadobudnutie dedičstva dedičovi, ktorého dedičské právo je preukázané.

## § 560

Nadobudnutie dedičstva nesmie však byť potvrdené, kým je potrebné jeho zabezpečenie (§ 555). To však neplatí, ak už uplynul rok po tom, keď by potvrdenie inak bolo mohlo byť vydané.

## § 561

Potvrdenie o nadobudnutí dedičstva je základom pre zápisy v pozemkovej knihe.

## ŠIESTA ČASŤ.

## PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA.

## § 562

Ustanoveniami tohto zákona sa spravujú, pokiaľ nie je ďalej ustanovené inak, i právne pomery vzniknuté pred 1.januárom 1951; do tohto dňa sa tieto právne pomery spravujú skorším právom.

## § 563

(1) Spôsobilosť na práva a povinnosti právnických osôb, ktoré dosiaľ trvajú, zostáva až do novej zákonnej úpravy nedotknutá.

(2) Spoločnosti zriadené podľa skoršieho obchodného práva, pokiaľ o nich neboli ustanovenia v iných predpisoch, a spoločnosti podľa všeobecného občianskeho zákonníka zanikajú dňom 1. januára 1951; majetkové usporiadanie sa spravuje skorším právom.

## § 564

Právne pomery týkajúce sa práva stavby, založené pred 1. januárom 1951, zostávajú nedotknuté a len na ne možno nabudúce použiť ustanovenia zákona č. 88/1947 Sb., o práve stavby.

## § 565

(1) Pri dedení sa použije právo platné v deň smrti poručiteľa.

(2) Ustanovenia o svereneckom náhradníctve nemožno použiť, ak zomrie poručiteľ po 31.decembri 1950, a to v prípadoch uvedených v § 15 ods. 3 zákona č. 139/1947 Sb., o rozdelení pozostalosti s pôdohospodárskymi podnikmi a o zamedzení drobenia pôdohospodárskej pôdy, ani obdobne; súd tu ustanoví prenajímateľa z detí, ale súčasne zriadi pre pozostaleho manžela požívacie právo k pôdohospodárskemu podniku, a to buď doživotne alebo na určitú dobu.

## § 566

(1) Lehota, ktorá začala bežať pred 1.januárom 1951, sa skončí, ak tento zákon určuje kratšiu lehotu, najneskoršie uplynutím tejto kratšej lehoty, počítanej odo dňa 1.januára 1951; ak určuje dlhšiu lehotu, uplynutím tejto dlhšej lehoty, počítanej odo dňa, keď lehota začala bežať.

(2) To isté platí o vydržacej a premlčacej dobe.

## § 567

(1) Osoby, ktoré boli pozbavené svojprávnosti alebo dané pod opatrovníctvo z dôvodov, ktoré tento zákon nepozná, nadobúdajú svojprávnosť dňom 1.januára 1951, s výnimkou tých, ktoré boli dané pod opatrovníctvo pre telesné nedostatky; pri tých osobách súd zruší opatrovníctvo na návrh alebo z úradnej povinnosti.

(2) Osobami celkom pozbavenými svojprávnosti sú aj osoby, ktoré sú na Slovensku dané pod opatrovníctvo pre duševnú chorobu, osobami čiastočne pozbavenými svojprávnosti však i osoby, ktoré sú na Slovensku dané pod opatrovníctvo pre slabomyselnosť.

## § 568

(1) Dňom 1. januára 1951 zrušujú sa všetky ustanovenia o veciach upravených týmto zákonom, počítajúc v to aj obyčajové právo, či už vyplýva zo súdnych rozhodnutí alebo z iných prameňov.

(2) Zrušujú sa najmä:

1. všeobecný občiansky zákonník, vyhlásený dňa 1. júna 1811, vyjmúc ustanovenia §§ 1151 až 1164, a cis. nar. č. 276/1914 r.z., č. 208/1915 r.z. a č. 69/1916 r.z., ako aj všetky patenty, dekréty, nariadenia a zákony vydané k všeobecnému občianskemu zákonníku;

2. všeobecný obchodný zákon, uvedený zákonom č. 1/1863 r.z., a zák.čl. XXXVII/1875, o obchodnom zákone, vyjmúc ustanovenia upravujúce právne pomery družstiev;

3. zák.čl. XXII/1802 a zák.čl.XIII/1807, o uvedení do držby osôb násilne vypudených;

4. zák.čl.VIII/1840, o dedičskej postupnosti poddaných;
5. nariadenie ministerstiev vnútra a spravodlivosti č. 1/1857 r.z., o zákaze delenia domov v Českom kráľovstve;
6. nariadenie Ministerstva spravodlivosti č. 105/1858 r.z., týkajúce sa premlčacej lehoty pri niektorých pohľadávkach;
7. nariadenie Ministerstva spravodlivosti č. 212/1860 r.z., ktorým sa vysvetľujú §§ 461 až 466 občianskeho zákonníka a vydávajú predpisy o ochrane práv ako hypotekárnych veriteľov, tak majiteľov založených statkov;
8. zákon č. 62/1868 r.z., ktorým sa zrušujú zákony o úžere, a zákon č. 77/1885 r.,z.; zák.čl. XXXI/1868, o zrušení zákonov o úžere, a zákl.čl. VIII/1877;
9. zákon č. 76/1871 r.z., o tom, na ktoré právne úkony treba notársky spis;
10. zákon č. 37/1875 r.z., týkajúci sa predkupného práva členov rodiny, zapísaného do verejných kníh;
11. zákon č. 49/1875 r.z., týkajúci sa premlčania nároku na úroky z niektorých štátnych dlhopisov;
12. zákon č. 68/1875 r.z., o obchodných dohodcoch alebo senzálloch;
13. zák.čl. XVI/1876, o náležitostiach závetu, dedičských smlúv a darovaní pre prípad smrti;
14. zákon č. 50/1879 r.z., o delení podľa hmotných častí;
15. zák.čl. XIV/1881, o pôžičkách na ručný záloh;
16. zák.čl. XXXIII/1881, o súdnom umorení a premlčaní verejne obiehajúcich cenných papierov;
17. zák.čl. XXXI/1883, o splátkových obchodoch;
18. nariadenie ministra spravodlivosti č. 27.564/1887 I.M., o úprave súkromného závetu podľa zák.čl. XVI/1876;
19. zákon č. 140/1896 r.z., o prepožičiavaní nevyhnutných ciest, a zákon č. 7/1913 r.z.;
20. zákon č.58/1906 r.z., o spoločnostiach s ručením obmedzeným;
21. zák.čl. LVII/1908, o prevádzaní obchodných podnikov,
22. cis.nar.č. 275/1914 r.z., o úžere;
23. nariadenie ministra spravodlivosti po dohode s ministrom orby č. 384/1916 r.z, o lehotách pre domnienky pri vadách dobytku;
24. nariadenie predsedníctva vlády č. 4.420/1918 r.z., o doplnení súkromnoprávných pravidiel, týkajúcich sa nehnuteľností;
25. zákon č. 452/1919 Sb., ktorým sa mení zákon č. 382/1919 Sb., o náhrade majiteľom pôdy, ktorí boli vojnou poškodení;

26. zákon č. 271/1920 Sb., ktorým sa rozširuje platnosť zákona č. 58/1906 r.z., o spoločnostiach s ručením obmedzeným, na Slovensko a pozmeňujú ustanovenia §§ 115 a 116 tohto zákona;

27. vládne nariadenie č. 272/1920 Sb, na vykonanie zákona č. 27/1920 Sb.;

28. vládne nariadenie č. 465/1920 Sb., o zriaďovaní spoločností účastinných (komanditných na účastiny), o zvyšovaní základného kapitálu týchto spoločností a zakladaní pobočných ústavov;

29. vládne nariadenie č. 147/1922 Sb., ktorým sa vykonáva § 45 ods. 3 zákona č. 58/1906 r.z., o spoločnostiach s ručením obmedzeným;

30. zákon č. 111/1927 Sb., proti nekalej súťaži;

31. zákon č. 76/1935 Sb., o splátkových obchodoch;

32. ustanovenia §§ 112 až 115 zákona č. 86/1937 Sb., o železniciach;

33. vládne nariadenie č. 266/1938 Sb., o sídlach kupcov (obchodníkov), obchodných spoločností a zárobkových a hospodárskych spoločenstiev (družstiev);

34. vládne nariadenie č. 16/1942 Sb., o právach z ručenia za vady pri dodávkach podľa predpisov o regulovanom hospodárení;

35. vládne nariadenie č. 71/1943 Sb., o sudcovskej pomoci z podnetu vojny pri smluvách (nariadenie o pomoci pri smluvách);

36. vládne nariadenie č. 64/1944 Sb., ktorým sa menia niektoré predpisy o náleze;

37. nariadenie Slovenskej národnej rady č. 97/1945 Sb.n.SNR, o úprave vlastníctva k niektorým domácim zvieratám;

a to všetko v úprave, aká vyplýva z predpisov ich meniacich a doplňujúcich.

#### § 569

Ukladanie listín na súde (§§ 113, 114, 168, 190, 200 a 203) upraví vláda nariadením. Minister spravodlivosti sa zmocňuje, aby po dohode so zúčastnenými ministrami vydal osobitné predpisy podľa §§ 162, 164, 234, 255, 393, 402, 430 a 460.

#### § 570

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom 1.januára 1951; vykonajú ho všetci členovia vlády.

**Gottwald v. r.**

**Dr. John. v. r.**

**Zápotocký v. r.**

**Fierlinger v. r.,**

**aj za námestníka prdsedu**

**vlády a ministra zahraničných**

**vecí Širokého**

**Dr. Rais v. r.**

**Kopecký v. r.**

**Kliment v. r.**

**Đuriš v. r.**

**Dr. Ševčík v. r.**

**Krajčír v. r.**

**arm.gen. Svoboda v. r.**

**Petr v. r.**

**Dr. Dolanský v. r.**

**Dr.Ing. Šlechta v. r.**

**arm.gen.Dr. Čepička v. r.**

**Dr. Neumann v. r.**

**Dr. Gregor v. r.**

**Erban v. r.**

**Nosek v. r.**

**Plojhar v. r.**

**Kopřiva v. r.**

**Ing. Jankovcová v. r.**

**Kabeš v. r.**

**Dr. Šrobár v. r.**

**Dr. Nejedlý v. r.**

